

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání 2025

2. stupeň

- Klíčové kompetence
- Základní gramotnosti
- Průřezová témata
- Vzdělávací obory

Tento materiál je zpracován s využitím závazné části *Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání 2025*, která vymezuje klíčové kompetence, základní gramotnosti, průřezová témata a vzdělávací obory.

Úplné znění celého RVP ZV je dostupné na
<https://prohlednout.rvp.cz/zakladni-vzdelavani>.

Materiál obsahuje odkazy do části *Metodická podpora* (nezávazná část) pro daný očekávaný výsledek učení v informačním systému RVP.

Obsah

Klíčové kompetence
Základní gramotnosti
Průřezová témata

Český jazyk a literatura
Anglický jazyk
Další cizí jazyk
Matematika a její aplikace
Informatika
Dějepis
Výchova k občanství
Geografie
Fyzika
Chemie
Přírodopis
Výtvarná a filmová výchova
Hudební, taneční a dramatická výchova
Výchova ke zdraví a bezpečí
Tělesná výchova
Osobnostní a sociální výchova
Polytechnická výchova a praktické činnosti

Klíčové kompetence v novém RVP ZV

Klíčové kompetence představují funkční propojení vybraných znalostí, dovedností, postojů a hodnot, které jsou důležité jak pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti, tak i pro společnost a svět jako celek. Rozvíjejí se v průběhu celého života, a to nejen ve škole. Společně se základními gramotnostmi jsou hlavními kategoriemi kurikula na státní i školní úrovni.

Jednotlivé klíčové kompetence jsou tvořeny složkami, které obsahují závazné očekávané výsledky učení na úrovni 5. a 9. ročníku a jsou propojeny s očekávanými výsledky učení vzdělávacích oborů.

Klíčová kompetence k učení

KKU-USU-000-ZV9-001 Umění se učit
Řídí vlastní procesy učení.

KKU-SMU-000-ZV9-001 Smysl a cíl učení, celoživotní učení
Uvědomuje si důležitost celoživotního charakteru učení.

Klíčová kompetence komunikační

KKK-VYJ-000-ZV9-001 Vyjadřování
Vyjadřuje se prostřednictvím souboru běžných výrazových prostředků, které volí s důrazem na svůj komunikační záměr, partnera a situaci.

KKK-POR-000-ZV9-001 Porozumění
Přemýšlí o komunikačním záměru autora sdělení.

KKK-AKN-000-ZV9-001 Aktivní naslouchání
Během mluvené interakce v každodenních situacích uzpůsobuje vlastní projev tak, že aktivně reaguje na projev partnera, a tím přispívá ke kultivovanosti konkrétní situace.

KKK-VJZ-000-ZV9-001 Vícejazyčnost
Využívá svůj vícejazyčný repertoár, aby se vypořádal s jednoduchými každodenními situacemi vyžadujícími komunikaci v cizím jazyce a překonání odlišností mezi lidmi z různých prostředí či kultur.

Klíčová kompetence osobnostní a sociální

KOS-WEL-000-ZV9-001 Vlastní wellbeing
Aktivně přispívá ke zvyšování osobního wellbeingu (osobní všestranné pohody).

KOS-ODO-000-ZV9-001 Resilience: odolávání obtížným situacím
Rozvíjí vlastní psychickou a fyzickou odolnost.

KOS-SEB-000-ZV9-001 Identita
Pracuje s jedinečností vlastní osobnosti.

KOS-EMP-000-ZV9-001 Empatie a porozumění druhým
Vyrovnává se s odlišnostmi s respektem k druhým lidem.

KOS-VZT-000-ZV9-001 Budování a udržování zdravých vztahů
Rozšiřuje okruh vztahů.

Klíčová kompetence k občanství a udržitelnosti

KOB-RES-000-ZV9-001 Respektující vztah k životu a světu
Projevuje ohleduplný, citlivý a podporující přístup k živým jedincům, přírodě a světu jako celku.

KOB-ZPS-000-ZV9-001 Zohledňování propojenosti světa
Zohledňuje vzájemnou propojenost jevů, situací a výzev v okolním světě z hledisek sociálních, ekonomických, kulturních, politických a ekologických.

KOB-UDR-000-ZV9-001 Směřování k udržitelné budoucnosti
Uskutečňuje kroky směřující k udržitelnosti na základě promyšlení různých scénářů možného budoucího vývoje.

KOB-ODP-000-ZV9-001 Odpovědné rozhodování a jednání
Přebírá odpovědnost za věci okolo sebe a za možné dopady svých rozhodnutí vůči ostatním a okolí.

KOB-PCP-000-ZV9-001 Aktivní občanství, participace a přesvědčení o vlastním vlivu (zmocňování)
Účelně uplatňuje přímou činnost svůj vliv na změny v místním či širším okolí při respektování práv a zájmů druhých.

Klíčová kompetence k podnikavosti a pracovní

KPP-NAP-000-ZV9-001 Nápad, příležitost a výzvy
Využívá příležitosti a výzvy pro rozvoj v různých oblastech vlastního života.

KPP-ZDR-000-ZV9-001 Mobilizování zdrojů
Získává zdroje pro aktivity, které přispívají k rozvoji jeho samotného či blízkého okolí.

KPP-REA-000-ZV9-001 Realizace akcí, aktivit, projektů
Realizuje aktivity podle vlastních či skupinových postupů.

KPP-TYM-000-ZV9-001 Spolupráce a týmová práce
Efektivně přispívá k úspěšné týmové spolupráci.

Klíčová kompetence k řešení problémů

KRP-RPS-000-ZV9-001 Řešení běžných problematických situací
Reflektuje osobní a společné problémy s ohledem na různé perspektivy navrhovaných řešení.

KRP-VED-000-ZV9-001 Kritické hodnocení a využití vědeckého poznání
Analyzuje při rozhodování a řešení problémů objektivní informace a prezentované závěry vědeckého poznání.

KRP-BAD-000-ZV9-001 Badatelství
Navrhne plán pro zkoumání a řešení specifického výzkumného problému.

KRP-KRP-000-ZV9-001 Práce s informacemi a kritické myšlení
Kriticky hodnotí informace z různých zdrojů.

Klíčová kompetence kulturní

KKT-KON-000-ZV9-001 Kulturní kontext
Rozlišuje různé formy kultury a umění, popíše jejich projevy a uvede významné kulturní instituce na regionální, národní i globální úrovni.

KKT-UMK-000-ZV9-001 Umění a kultura jako prostředek komunikace
Rozpoznává estetickou a obsahovou hodnotu uměleckých děl a kulturních projevů, oceňuje jejich význam jako prostředků komunikace a sdílí své názory s ostatními.

KKT-SVJ-000-ZV9-001 Kulturní a umělecké sebevyjádření
Využívá různé formy umění a kultury k vyjádření složitějších myšlenek a emocí a ke zpracování aktuálních témat, samostatně i ve skupinové spolupráci.

KKT-IDR-000-ZV9-001 Kulturní identita a rozmanitost
Hodnotí kulturní projevy, tradice a umělecká díla vlastní i jiných kultur a porovnává je v kontextu historických a společenských a kulturních souvislostí.

Klíčová kompetence digitální

KDI-DAT-000-ZV9-001 Digitální informace a data
Data získaná na základě vlastních kritérií a formulovaných dotazů z různých digitálních zdrojů posuzuje z hlediska souladu s již známými poznatky i nároku na spolehlivost zdroje.

KDI-ZAP-000-ZV9-001 Zapojení do společnosti prostřednictvím digitálních technologií
Účelně a uvážlivě sdílí data a informace v digitálním prostředí s cílem osobního růstu, podpory školní či zájmové komunity nebo za účelem týmové práce na školních projektech.

KDI-TDO-000-ZV9-001 Tvorba digitálního obsahu
Generuje digitální obsah v různých formátech s cílem umocnit výstupy vlastní tvořivé činnosti.

KDI-BZK-000-ZV9-001 Bezpečnost v digitálním prostředí
Předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení a dat nebo jeho tělesné či duševní zdraví.

KDI-VIN-000-ZV9-001 Digitální vývoj a inovace
Využívá digitální technologie, aby sobě či ostatním usnadnil či zjednodušil pracovní postupy a zkvalitnil výsledky práce.

Průřezová témata v novém RVP ZV

Průřezová témata podporují nadoborový přístup ke vzdělávání a umožňují žákům porozumět světu v širších souvislostech a vzájemné provázanosti.

Mají svou obsahovou strukturu s charakteristikou a jsou vymezena očekávanými výsledky učení na úrovni 5. a 9. ročníku

Péče o sebe a druhé

PTP-000-000-ZV9-001

Aktivně spoluutváří vzdělávací prostředí, aby přispívalo k naplňování jeho potřeb a potřeb ostatních členů školní komunity.

PTP-000-000-ZV9-002

Plánuje, realizuje a vyhodnocuje aktivity péče o sebe v jednotlivých oblastech wellbeingu.

PTP-000-000-ZV9-003

Ve spolupráci s druhými plánuje, realizuje a vyhodnocuje aktivity, které podporují wellbeing všech členů školní komunity.

Společnost pro všechny

PTS-000-000-ZV9-001

Rozpozná příležitosti, jaké jemu i společnosti přináší propojenost světa, a rizika, která z propojenosti vyplývají.

PTS-000-000-ZV9-002

Rozezná a vysvětlí volbu výrazových prostředků, kterými se mediální sdělení snaží ovlivnit vnímání konkrétního tématu.

PTS-000-000-ZV9-003

Rozezná postoje, stereotypy a předsudky v mediálních sděleních a navrhne možné způsoby, jak lze předcházet rizikům jejich mediálního šíření.

PTS-000-000-ZV9-004

Zvažuje potřeby lidí v obtížných životních situacích a navrhuje, jak posilovat rovné příležitosti a soudržnost společnosti ve svém okolí i ve světě.

PTS-000-000-ZV9-005

Kriticky posoudí uplatňování demokratických principů ve škole a formuluje návrhy podporující demokratické procesy.

PTS-000-000-ZV9-006

Zapojuje se do opatření a akcí, které podporují demokratickou kulturu ve škole, místní komunitě a blízkém prostředí.

Udržitelné prostředí

PTU-000-000-ZV9-001

Vyhledá příklady, kdy lidské zásahy do prostředí přinesly původně nepředvídané důsledky, a vysvětlí, jak je možné se z daných příkladů do budoucna poučit.

PTU-000-000-ZV9-002

Prozkoumá a vysvětlí provázanost mezi klimatickou změnou, vlastním životním stylem, životem společnosti a ekonomickou činností.

PTU-000-000-ZV9-003

Vybírá, plánuje, realizuje a vyhodnotí společně se spolužáky nebo dalšími lidmi opatření potřebná pro posílení udržitelnosti v místní komunitě či ve světě.

Základní gramotnosti v novém RVP ZV

Základní gramotnosti představují schopnost praktického uplatnění širokého souboru znalostí, dovedností, postojů a hodnot v rozmanitých životních situacích.

Každá základní gramotnost obsahuje charakteristiku a komponenty, které obsahují projevy žáků. Na úrovni 3., 5. a 9. ročníku jsou základní gramotnosti popsány očekávanými výsledky učení.

Čtenářská a pisatelská gramotnost

ZGC-VZT-000-ZV9-001 Vztah ke čtenářství a čtení, psaní a pisatelství

Oceňuje čtení a psaní jako činnosti pomáhající porozumět světu i sobě samému.

ZGC-BPO-000-ZV9-001 Budování porozumění v četbě a v procesu psaní

Při interpretaci komplexních textů dokládá své závěry textem; v oborech usiluje o přesnost a uspořádanost v obsahu i ve vyjadřování; podle své potřeby využívá psaní pro své sebeuvědomění a sebevyjádření.

ZGC-KCP-000-ZV9-001 Kritické čtení a psaní

Při čtení i psaní posuzuje autorské záměry, účinky a prostředky textu i kontext autora nebo čtenáře.

ZGC-PVL-000-ZV9-001 Porozumění vlastnímu čtení, čtenářství, psaní a pisatelství

S oporou o evidence vyhodnocuje své pokroky i postupy ve čtení a psaní pro stanovení dalších cílů i cesty k nim.

Logicko-matematická gramotnost

ZGM-MRF-000-ZV9-001 Matematická reflexe

Hodnotí získané výsledky ve vztahu k výchozí matematické situaci.

ZGM-POM-000-ZV9-001 Použití matematiky

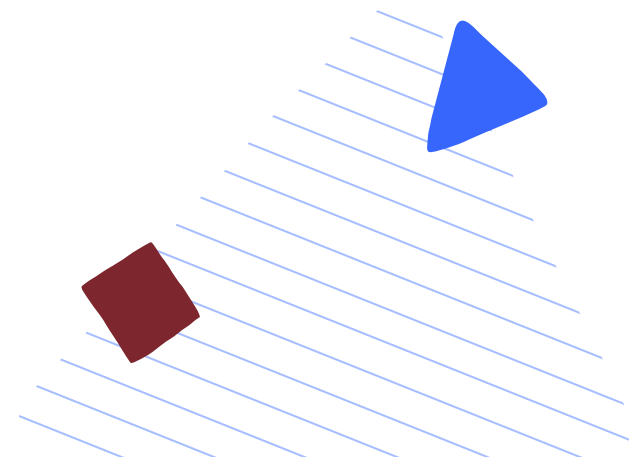
Systematicky kontroluje správnost řešení matematických postupů.

ZGM-MUV-000-ZV9-001 Matematické uvažování

Aplikuje metody analýzy a syntézy při řešení komplexních matematických situací v různých kontextech.

ZGM-MOD-000-ZV9-001 Modelování matematického problému

Vyvíjí/inovuje matematické modely.

Český jazyk a literatura

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve výchovně-vzdělávacím procesu. Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat v různých komunikačních situacích a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky jeho poznávání.

Cílem vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace je podpora rozvoje komunikačních kompetencí žáků. V rámci vzdělávací oblasti je kladen důraz na vytváření pozitivního vztahu k mateřskému jazyku. Žáci by měli chápat, že mateřský jazyk je důležitým prostředkem komunikace a poznávání, a měli by se k němu chovat s úctou. Dalším cílem vzdělávací oblasti je rozvoj pozitivního vztahu k vícejazyčnosti a k respektování kulturní a jazykové rozmanitosti. Žáci by měli chápat, že jazyk je důležitým prvkem kulturní identity, a měli by respektovat různé kultury a jazyky a být otevření k jejich objevování.

Obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje ve vzdělávacích oborech Český jazyk a literatura, Anglický jazyk a Další cizí jazyk. Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí.

Úspěšnost jazykového vzdělávání jako celku je závislá nejen na výsledcích vzdělávání v mateřském jazyce a v cizích jazycích, ale závisí i na tom, do jaké míry se jazyková kultura žáků stane předmětem zájmu i všech ostatních oblastí základního vzdělávání.

Vzdělávací obor Český jazyk a literatura

Obsah vzdělávacího oboru je specifický tím, že ve vzdělávací oblasti zastupuje očekávané výsledky učení směřující k tomu, aby si žáci osvojili dovednost kultivované komunikace v mluvené a psané formě a učí se přizpůsobovat své vlastní vyjadřování dané komunikační situaci a svému komunikačnímu záměru. Učí se formulovat názory podpořené argumenty, vést kritický a konstruktivní dialog a naslouchat partnerovi v komunikaci. Učí se rozumět různým druhům textů, vyhledávají a zpracovávají informace, učí se odhalovat autorský záměr, odlišovat fakta, názory, domněnky a manipulaci. Osvojují si postupy napomáhající tvořivé recepci a interpretaci uměleckých sdělení za účelem posilování vlastních čtenářských prožitků a jejich sdílení.

Výuka na 1. stupni je založená na aktivním zapojení žáka do přirozených komunikačních situací, ve kterých jsou rozvíjeny jeho komunikační dovednosti jako schopnost srozumitelně vyjádřit své myšlenky, aktivně naslouchat a reagovat na druhé. Od počátku výuky techniky čtení žák směřuje k porozumění čtenému s využitím smysluplných textů rozmanitých žánrů a prostřednictvím různých čtenářských strategií. Zaměřuje se také na rozvoj slovní zásoby. Osvojování dovednosti psaní jako prostředku komunikace směřuje od záznamu jednoduchých slov a vět k delším textům, jejichž hlavním znakem je srozumitelnost vyjádření.

Výuka na 2. stupni je charakterizovaná především integračním pojetím vzdělávacího oboru. V praxi to znamená, že předmět není mechanicky rozdělený na jazykovou, slohovou a komunikační a literárněvýchovnou složku, jak tomu bylo doposud. Výuka je založená na komunikačním principu, který je výrazně zastoupený ve všech oblastech učiva a je naplňován v oborových výstupech.

Návaznost výstupů 1. a 2. stupně je zajištěná ve výstupech zaměřených na komunikaci, na rozvíjení a sdílení čtenářských dovedností a zážitků, na rozvíjení pravopisných dovedností ad.

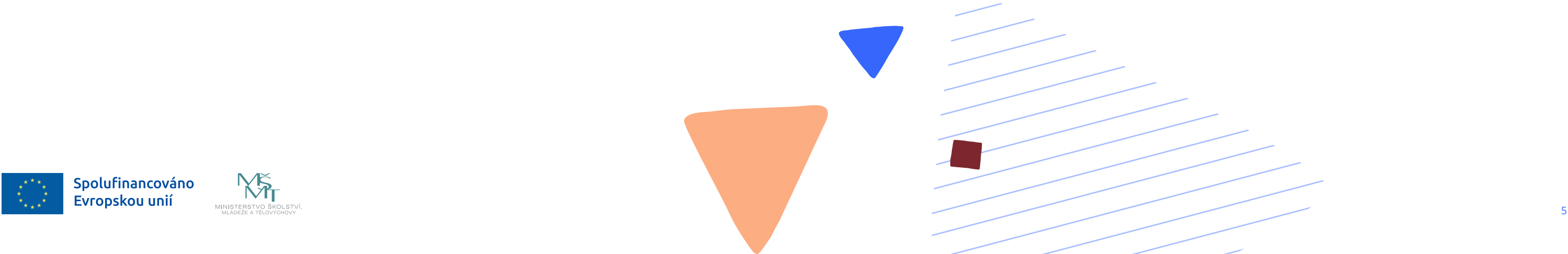
Jsou podporovány vazby tohoto oboru na obory Cizí jazyk, Výchova k občanství, Dějepis, Informatika, na klíčovou kompetenci komunikační, na průřezové téma Společnost pro všechny ad.

Na 1. stupni je využíváno formativní hodnocení, které směřuje k podpoře komplexního rozvoje všech aspektů jazykového vzdělávání. Žáci jsou vedeni k sebehodnocení a k oceňování vlastního pokroku. Vhodným prostředkem pro sebehodnocení jsou mapy učebního pokroku, sebehodnotící archy nebo portfolia.

Tyto dovednosti jsou rozvíjeny na 2. stupni. Žáci navazují na svá portfolia, která nadále doplňují. Hodnoceny jsou dovednosti v oblasti mluvené a písemné komunikace, schopnost vyhledávání informací, tvorba různých typů textu, pravopisné dovednosti, interpretace a sdílení textů a čtenářských zážitků v literární výchově.

Český jazyk a literatura

<u>JJK-CJL-001-ZV9-001</u> Dorozumívá se kultivovaně, výstižně, s jasným komunikačním záměrem a jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-002</u> Vyslovuje v souladu s jazykovou normou česká a běžně užívaná cizí slova a užívá je vhodně vzhledem ke komunikační situaci.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-003</u> Rozvíjí své znalosti o tvarosloví a funkčně je využívá.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-004</u> Funkčně využívá znalosti o slovní zásobě a tvoření slov.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-005</u> Rozvíjí své znalosti o skladbě a funkčně je využívá.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-006</u> Vytvoří po formální i obsahové stránce funkční písemný projev s využitím znalostí pravidel pravopisu.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-007</u> Zhodnotí aktuální úroveň svých jazykových a komunikačních znalostí a dovedností s ohledem na své další jazykové vzdělávání.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-008</u> Využívá elektronické prostředky a informační zdroje ke tvorbě textu.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-009</u> Vyhledá, kriticky posoudí a sdílí informace a další obsah, k tomu volí etické postupy, způsoby a prostředky odpovídající konkrétní situaci.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-010</u> Rozlišuje komunikační funkce výpovědi a porozumí smyslu konkrétního neuměleckého textu.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-011</u> Využívá poznatky o komunikaci, jazyce a stylu k mluvenému nebo písemnému projevu přiměřenému situaci.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-012</u> Používá záměrně a promyšleně postupy a strategie umožňující vnímat, chápat a interpretovat text.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-013</u> Rozpoznává manipulaci v komunikaci, zaujímá k ní kritický postoj a přiměřeně reaguje.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-014</u> Vyjadřuje svoje prožitky literárního, divadelního a audiovizuálního díla.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-015</u> Interpretuje literární díla a díla z oblasti dalších druhů umění.
<u>JJK-CJL-001-ZV9-016</u> Tvoří umělecký text podle svých schopností, reflektuje tvorbu uměleckého textu a z reflexe vyvozuje poznatky.

Anglický jazyk

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve výchovně-vzdělávacím procesu. Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat v různých komunikačních situacích a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky jeho poznávání.

Cílem vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace je podpora rozvoje komunikačních kompetencí žáků. V rámci vzdělávací oblasti je kladen důraz na vytváření pozitivního vztahu k mateřskému jazyku. Žáci by měli chápat, že mateřský jazyk je důležitým prostředkem komunikace a poznávání, a měli by se k němu chovat s úctou. Dalším cílem vzdělávací oblasti je rozvoj pozitivního vztahu k vícejazyčnosti a k respektování kulturní a jazykové rozmanitosti. Žáci by měli chápat, že jazyk je důležitým prvkem kulturní identity, a měli by respektovat různé kultury a jazyky a být otevření k jejich objevování.

Obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje ve vzdělávacích oborech Český jazyk a literatura, Anglický jazyk a Další cizí jazyk. Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí.

Úspěšnost jazykového vzdělávání jako celku je závislá nejen na výsledcích vzdělávání v mateřském jazyce a v cizích jazycích, ale závisí i na tom, do jaké míry se jazyková kultura žáků stane předmětem zájmu i všech ostatních oblastí základního vzdělávání.

Vzdělávací obor Anglický jazyk

Anglický jazyk umožňuje porozumění skutečnostem, které nejsou zprostředkovány mateřským jazykem nebo jazyky, ve kterých jsou žáci vzděláváni. Anglický jazyk je klíčovým nástrojem pro komunikaci s lidmi z různých kultur, což je nezbytné pro porozumění a respektování rozmanitosti v dnešním globalizovaném světě. Osvojování anglického jazyka pomáhá snižovat jazykové bariéry, a přispívá tak ke zvýšení mobility jednotlivců jak v jejich osobním životě, tak v dalším studiu a v budoucím pracovním uplatnění.

Požadavky na vzdělávání v anglickém jazyce vycházejí ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SERR) a z jeho aktualizované podoby (Dodatek k SERR). Kromě popisu jednotlivých úrovní ovládání cizího jazyka tento dokument popisuje komunikaci ve čtyřech jazykových činnostech: recepcce, produkce, interakce a mediace. Tímto způsobem jsou popsány i očekávané výsledky učení oboru Anglický jazyk.

Recepce zahrnuje přijímání a zpracování informací v mluvené nebo psané podobě, včetně audiovizuálního záznamu, a porozumění těmto informacím. Jedná se tedy o poslech a čtení s porozuměním. Produkce začleňuje vyjadřování se mluveným nebo psaným slovem. Interakce představuje bezprostřední komunikaci mezi dvěma či více stranami. Mediace spočívá zejména ve zprostředkování zjednodušených informací mezi různými jazyky nebo v rámci jednoho jazyka.

Výuka na 1. stupni předpokládá dosažení úrovně A1 (podle SERR). Žák na této úrovni rozumí užívaným základním výrazům a frázím a používá je v mluvené i psané podobě. Představí sebe i ostatní, umí se zeptat na údaje týkající se jiných osob (kde žijí, co umějí, jaké mají zájmy, co vlastní apod.) a na podobné otázky odpovídá. Komunikuje v cizím jazyce o každodenních situacích a tématech typických pro jeho věk (např. koníčky, denní činnosti, oblečení, zvířata, jídlo, sporty).

Výuka na 2. stupni předpokládá dosažení úrovně B1 (podle SERR). Na úrovni B1 jsou žáci při používání jazyka výrazně samostatnější a schopní efektivně komunikovat v každodenních situacích. Dokážou se bez většího zaváhání zapojit do konverzace o běžných tématech, jako jsou jejich zážitky, plány, zájmy apod. Při komunikaci jsou schopní mluvit o svých přáních a touhách a dokážou jasně vysvětlit své názory a plány. Rozumějí hlavním informacím běžné komunikace o známých věcech, se kterými se pravidelně setkávají ve škole nebo ve volném čase. Žáci na úrovni B1 rozumějí textům, které obsahují slovní zásobu často užívanou v každodenním životě, a dokážou z nich vyvodit hlavní myšlenky a konkrétní informace. Jsou schopní samostatně vytvářet strukturované, jednoduché a souvislé texty na známá témata, jako je popis událostí, osobních zkušeností nebo záležitostí spojených s každodenním životem.

Recepce

<u>JJK-AJA-001-ZV9-001</u> Rozumí hlavním myšlenkám v mluveném projevu o známých tématech, je-li veden standardním jazykem.	
<u>JJK-AJA-001-ZV9-002</u> Rozumí hlavním myšlenkám obsahu v médiích na známá témata, pokud mluvčí hovoří relativně pomalu a srozumitelně.	
<u>JJK-AJA-001-ZV9-003</u> Rozumí jednodušším audiovizuálně zpracovaným příběhům.	<u>JJK-AJA-001-ZV9-004</u> Rozumí návodům a pokynům z každodenního života.
<u>JJK-AJA-001-ZV9-005</u> Rozumí obsahu textů z každodenního života a vyhledá v nich potřebné informace.	
<u>JJK-AJA-001-ZV9-006</u> Rozumí hlavním myšlenkám a některým konkrétním informacím v jednoduchých odborných textech z oblasti svého zájmu.	
<u>JJK-AJA-001-ZV9-007</u> Rozumí obsahu jednoduchých uměleckých textů.	

Produkce

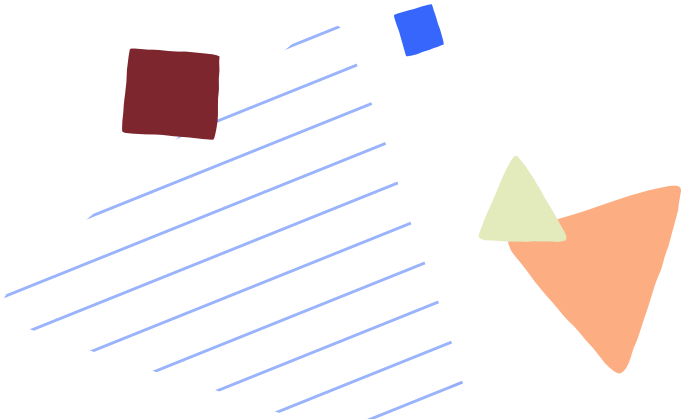
<u>JJK-AJA-002-ZV9-008</u> Popíše věci, osoby, místa, situace a události.	<u>JJK-AJA-002-ZV9-011</u> Vypráví nebo popíše vlastní nebo cizí zážitek.
<u>JJK-AJA-002-ZV9-009</u> Vyjádří a zdůvodní své názory a jednání.	<u>JJK-AJA-002-ZV9-012</u> Prezentuje téma z oblasti svého zájmu.
<u>JJK-AJA-002-ZV9-010</u> Popíše své pocity, představy, přání a ambice.	<u>JJK-AJA-002-ZV9-013</u> Napíše krátký souvislý text týkající se osvojovaných témat.

Interakce

<u>JJK-AJA-003-ZV9-014</u> Účastní se přímého rozhovoru o tématech, která ho zajímají.
<u>JJK-AJA-003-ZV9-015</u> Komunikuje o svých potřebách a zjišťuje si potřebné informace.
<u>JJK-AJA-003-ZV9-016</u> Napíše jednoduchý vzkaz nebo e-mail, v němž požádá o informace nebo je sám sdělí.
<u>JJK-AJA-003-ZV9-017</u> Vyjádří své pocity a na vyjádřené pocity ostatních adekvátně reaguje.
<u>JJK-AJA-003-ZV9-018</u> Vyjádří své osobní názory na témata, která ho zajímají, reaguje na názory ostatních a diskutuje s nimi.

Mediace

<u>JJK-AJA-004-ZV9-019</u> Zaznamenává si písemně klíčové informace během výkladu na známé téma.	
<u>JJK-AJA-004-ZV9-020</u> Zprostředkuje dílčí informace uvedené v mluveném a psaném textu a ve vizuálních materiálech.	
<u>JJK-AJA-004-ZV9-021</u> Shrne obsah mluveného a psaného textu.	<u>JJK-AJA-004-ZV9-022</u> Moderuje jednoduchou interakci a činnosti ve skupině.

Další cizí jazyk

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací oblast Jazyk a jazyková komunikace zaujímá stěžejní postavení ve výchovně-vzdělávacím procesu. Jazyková výuka, jejímž cílem je zejména podpora rozvoje komunikačních kompetencí, vybavuje žáka takovými znalostmi a dovednostmi, které mu umožňují vnímat různá jazyková sdělení, rozumět jim, vhodně se vyjadřovat v různých komunikačních situacích a účinně uplatňovat i prosazovat výsledky jeho poznávání.

Cílem vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace je podpora rozvoje komunikačních kompetencí žáků. V rámci vzdělávací oblasti je kladen důraz na vytváření pozitivního vztahu k mateřskému jazyku. Žáci by měli chápat, že mateřský jazyk je důležitým prostředkem komunikace a poznávání, a měli by se k němu chovat s úctou. Dalším cílem vzdělávací oblasti je rozvoj pozitivního vztahu k vícejazyčnosti a k respektování kulturní a jazykové rozmanitosti. Žáci by měli chápat, že jazyk je důležitým prvkem kulturní identity, a měli by respektovat různé kultury a jazyky a být otevření k jejich objevování.

Obsah vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace se realizuje ve vzdělávacích oborech Český jazyk a literatura, Anglický jazyk a Další cizí jazyk. Kultivace jazykových dovedností a jejich využívání je nedílnou součástí všech vzdělávacích oblastí.

Úspěšnost jazykového vzdělávání jako celku je závislá nejen na výsledcích vzdělávání v mateřském jazyce a v cizích jazycích, ale závisí i na tom, do jaké míry se jazyková kultura žáků stane předmětem zájmu i všech ostatních oblastí základního vzdělávání.

Vzdělávací obor Další cizí jazyk

Další cizí jazyk staví na zkušenostech žáka s anglickým jazykem, který se učí od 1. stupně školní docházky. Žák se setkává s novým jazykovým systémem, uvědomuje si rozdílnosti a podobnosti mezi různými jazyky a buduje si vztah k cizím jazykům a rozmanitosti světa. Další cizí jazyk může žák využívat nejen v zahraničí, ale i v rodné zemi během komunikace s cizinci, případně v online prostředí. Podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SERR) a jeho aktualizované podoby (Dodatek k SERR) se zkušenost žáka s jazykem postupně rozšiřuje od domácího jazyka přes jazyk společnosti až po jazyky jiných národů. Tyto jazyky a kultury nejsou přísně oddělené – žák si vytváří komunikační kompetenci díky znalostem a zkušenostem, ve kterých se jazyky propojují a ovlivňují.

Zařazení dalšího cizího jazyka do školního vzdělávacího programu je povinné, a to nejpozději od 7. ročníku. Výběr dalšího cizího jazyka je omezený na tři jazyky: francouzský jazyk, německý jazyk a španělský jazyk, což poskytuje školám a žákům určitou míru flexibility, ale zároveň udržuje jazykovou nabídku přehlednou a zaměřenou na jazyky, které mají nejen v Evropě široké využití.

Očekávané výsledky učení jsou (stejně jako u oboru Anglický jazyk) rozdělené na hlavní jazykové činnosti: recepci, produkci, interakci a mediaci. Recepce zahrnuje přijímání a zpracování informací v psané nebo mluvené podobě, včetně audiovizuálního záznamu, a porozumění těmto informacím. Produkce začleňuje vyjadřování se mluveným nebo psaným slovem. Podobně je tomu u interakce, nicméně ta se odlišuje tím, že se vztahuje na komunikaci mezi dvěma či více stranami. Mediace je založená na zprostředkování informací či významů, ať už v rámci jednoho jazyka, nebo mezi dvěma různými jazyky, případně napříč odlišnými systémy znaků.

Výuka dalšího cizího jazyka předpokládá dosažení minimální úrovně A1. Na této úrovni má žák rozumět každodenní slovní zásobě a zcela elementárním frázím. Žák představí sám sebe nebo ostatní a klade jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, například o místě, kde žije, o lidech, které zná, o věcech, které vlastní, a na podobné otázky umí odpovídat. Dokáže se jednoduchým způsobem domluvit, mluví-li partner pomalu a jasně a je ochotný mu pomoci. Osvojené kompetence žák používá jak ve fyzickém, tak online prostředí.

Recepce

JJK-DCJ-001-ZV9-001
Rozumí krátkým, velmi jednoduchým otázkám, pokynům a výrokům pronášeným pomalu, zřetelně a opakovaně a doprovázeným vizuálními prvky nebo gesty.

JJK-DCJ-001-ZV9-002
Rozumí jednoduchým větám, které obsahují známé konkrétní situace a běžnou slovní zásobu.

JJK-DCJ-001-ZV9-003
Rozumí konkrétní informaci v jednoduchých autentických materiálech, které se vztahují k jeho potřebám a zájmům.

Produkce

JJK-DCJ-002-ZV9-004
Mluví o sobě a blízkých tématech v krátkých větách a sděluje základní osobní informace.

JJK-DCJ-002-ZV9-005
Doplní požadované informace nebo napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení z okruhu osvojených témat.

Interakce

JJK-DCJ-003-ZV9-006
Komunikuje jednoduchým způsobem pomocí základních vzorových výrazů pro každodenní situace, včetně jednoduchých otázek a odpovědí.

JJK-DCJ-003-ZV9-007
Sdělí písemně základní osobní informace v krátkých frázích, větách a formulářích.

Mediace

JJK-DCJ-004-ZV9-008
Zprostředkuje ostatním informace z krátkých rozhovorů nebo jednoduchých ilustrovaných textů, návodů, tabulí nebo nápisů mezi dvěma různými jazyky nebo v rámci jednoho jazyka

JJK-DCJ-004-ZV9-009
Zjednodušeně sdělí mezi dvěma různými jazyky nebo v rámci jednoho jazyka základní a předvídatelné pokyny týkající se časů a míst, vyslechnuté či přečtené ve formě krátkých a jednoduchých vět.

Matematika a její aplikace

Vzdělávací oblast Matematika

Matematické vzdělávání rozvíjí u žáka jeho logické, strategické, kritické i kreativní myšlení. Umožňuje mu porozumět základním myšlenkovým postupům a pojmům matematiky a jejich vzájemným vztahům. Výuka u něj rozvíjí systematickост, soustředěnost a vytrvalost.

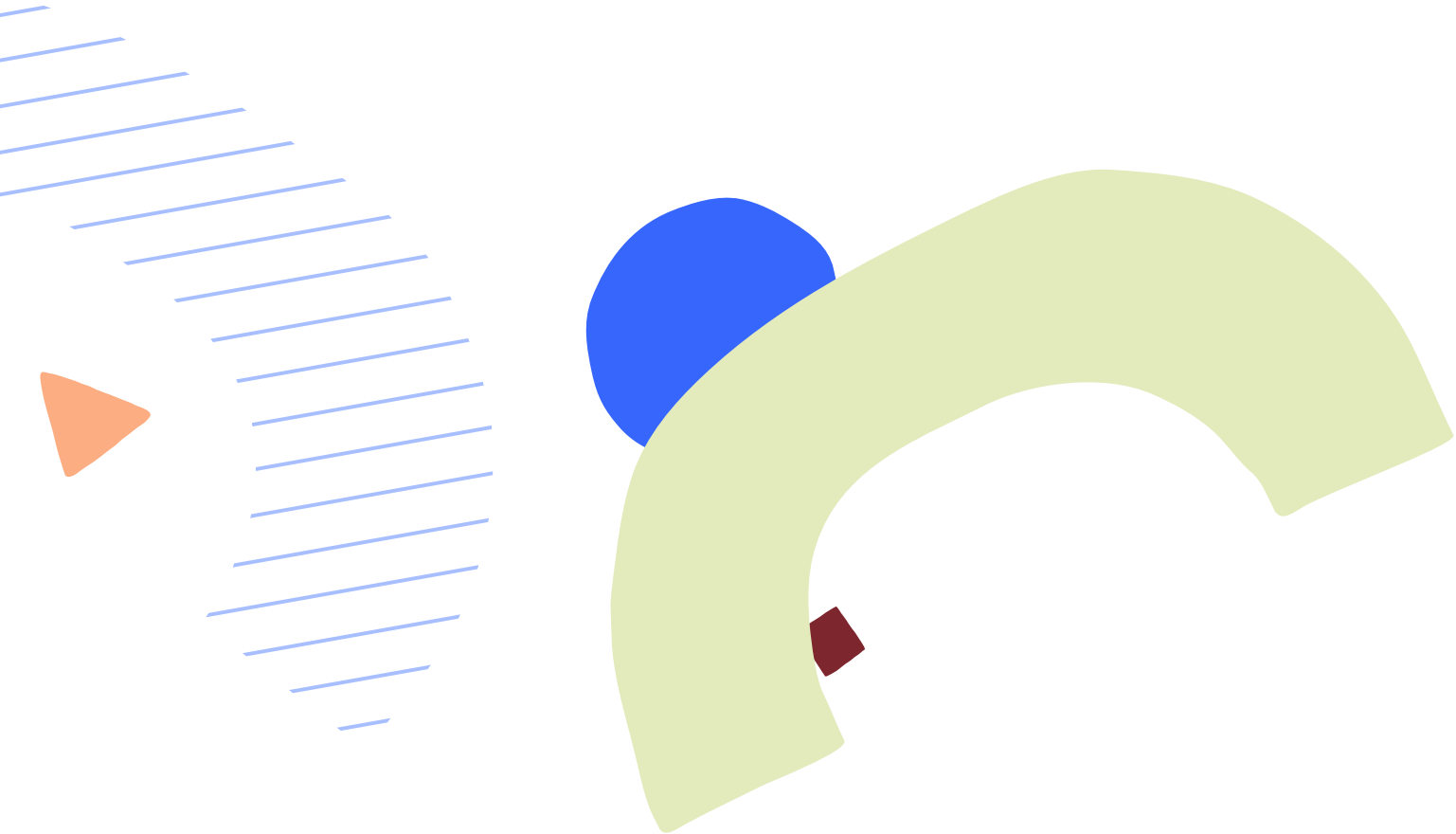
Žák si osvojuje základní pojmy, postupy, terminologii a symboliku, řeší problémové situace zasazené v různých kontextech včetně reálných. Žák je při řešení úloh a problémů veden k samostatné práci s různorodými zdroji informací, k jejich zpracování a vyhodnocení. Účelně využívá matematické nástroje a technologie, které umožňují efektivnější postupy. Je žádoucí, aby žák v průběhu matematického vzdělávání zvyšoval důvěru ve své schopnosti, aby se zvyšoval jeho zájem o matematické aplikace, utvářel se jeho pozitivní postoj k matematice, který je založený na respektování pravdy a na ochotě hledat odůvodnění a hodnotit jejich platnost.

Vzdělávací obsah byl stanoven podle Globálního rámce ([The Global Proficiency Framework, UNESCO](#); český překlad [zde](#)), který vymezuje minimální požadavky na znalosti a dovednosti žáka v 1. až 9. ročníku a je shodně rozčleněný do pěti tematických celků:

- Číslo a početní operace
- Měření a výpočty
- Geometrie v rovině a v prostoru
- Statistika a pravděpodobnost
- Algebra

Žák se na prvním stupni učí postupně rozumět matematickým pojmům a vztahům mezi nimi. Dovednosti a znalosti jsou budovány prostřednictvím jeho aktivního zapojení, získávání reálných zkušeností, manipulativních činností a experimentováním. Navazují na prekoncepty získané v předškolním období. Na druhém stupni jsou u žáka posilovány a prohlubovány získané dovednosti a znalosti. Výuka se opírá o aktivní zapojení žáka do řešení problémů každodenního života a rozvíjí dovednost objevovat v nich matematická témata, modelovat jejich řešení a interpretovat výsledky.

Stěžejními hodnotícími nástroji jsou sebehodnocení žáka, které se opírá o sdílená kritéria podporující cíle učení, efektivní zpětná vazba učitele, která se odvíjí od aktuálních schopností a individuálních možností žáka, a vrstevnické hodnocení. Hodnocení je zaměřené na sledování učebních pokroků žáka, na jeho postupy při řešení matematických úloh a problémů a na dovednost aplikovat osvojené znalosti a dovednosti i v jiných kontextech.

Čísla a početní operace

MAT-MAT-001-ZV9-001 Řeší problémy se zlomky v kontextu reálných situací.
MAT-MAT-001-ZV9-002 Využívá k řešení problémů celá čísla a jejich vlastnosti.
MAT-MAT-001-ZV9-003 Využívá k řešení problémů desetinná čísla, procenta, mocniny a odmocniny v kontextu reálných situací.

Měření a výpočty

MAT-MAT-002-ZV9-004 Využívá k odhadu, měření a porovnávání nestandardní a standardní jednotky délky, obsahu a objemu.
MAT-MAT-002-ZV9-005 Využívá metrické vlastnosti útvarů k řešení problému v kontextu reálných situací.
MAT-MAT-002-ZV9-006 Řeší problémy s časovými údaji v kontextu reálných situací.

Geometrie v rovině a v prostoru

MAT-MAT-003-ZV9-007 Rozpozná geometrické útvary a využívá jejich vlastnosti k řešení problémů.
MAT-MAT-003-ZV9-008 Skládá a rozkládá tělesa.
MAT-MAT-003-ZV9-009 Konstruuje množiny bodů daných vlastností.
MAT-MAT-003-ZV9-010 Popíše polohu objektů v rovině a v prostoru.

Statistika a pravděpodobnost

MAT-MAT-004-ZV9-011 Interpretuje a vytváří různé graficky prezentovaná data.
MAT-MAT-004-ZV9-012 Vypočítá a interpretuje základní charakteristiky souboru dat.
MAT-MAT-004-ZV9-013 Určí pravděpodobnost jevu různými způsoby pro rozhodování v dané situaci.
MAT-MAT-004-ZV9-014 Vyhledá všechny prvky nebo skupiny prvků, které splňují dané podmínky.

Algebra

MAT-MAT-005-ZV9-015 Rozpozná, vyjádří, doplní a tvoří pravidelnosti a řady čísel.
MAT-MAT-005-ZV9-016 Řeší reálné problémy pomocí poměru, úměry a procent.
MAT-MAT-005-ZV9-017 Modeluje reálné problémy pomocí výrazů, upravuje je a vyhodnocuje.
MAT-MAT-005-ZV9-018 Řeší reálné problémy pomocí rovnic a nerovnic.
MAT-MAT-005-ZV9-019 Řeší reálné problémy pomocí funkcí.

Informatika

Vzdělávací oblast Informatika

Vzdělávací oblast Informatika nabízí žákovi nástroje a dovednosti, které jsou zásadní pro moderní svět. Pomáhá mu lépe rozumět světu kolem sebe, rozvíjí kritické myšlení a poskytuje mu přenosné dovednosti, které může uplatnit v různých oborech a životních situacích. Navíc, s rychlým rozvojem technologií a digitální transformací společnosti je důležité, aby žák rozuměl principům, na kterých tyto technologie fungují, a byl schopný se bezpečně a eticky orientovat v digitálním prostředí.

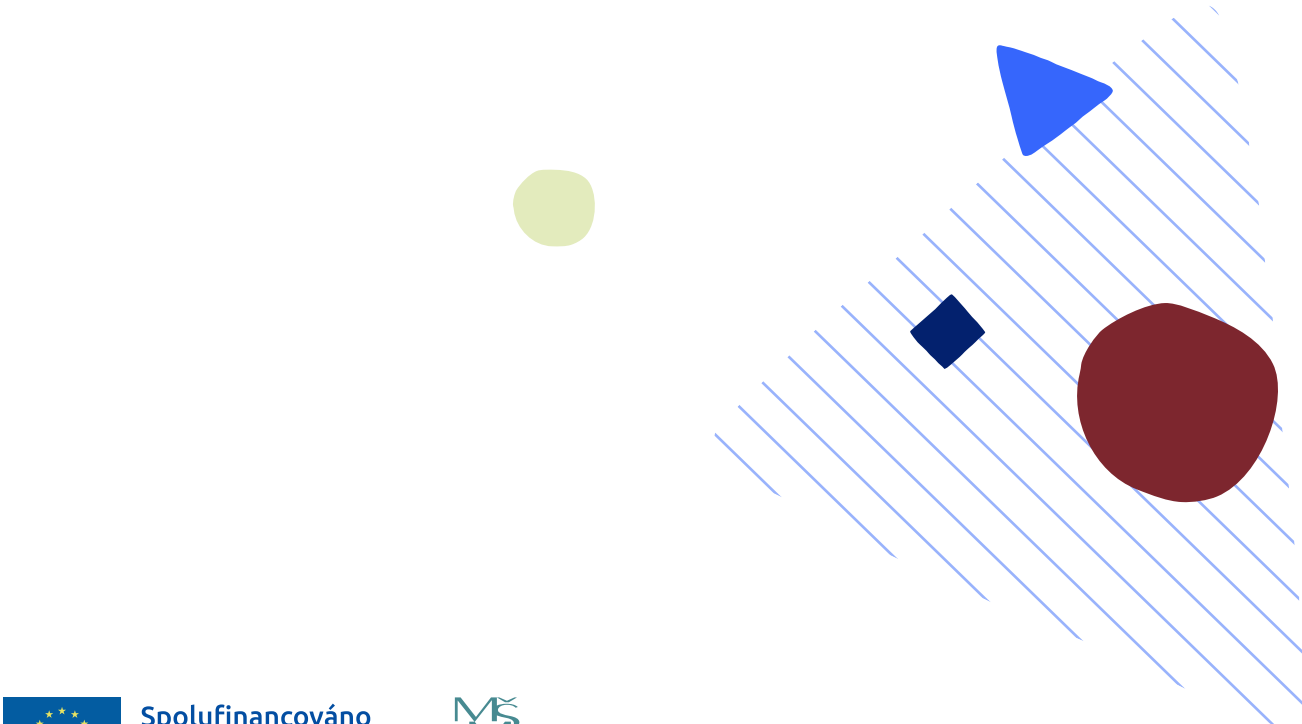
Informatika se zaměřuje především na rozvoj informatického myšlení a na porozumění základním principům digitálních technologií. Je založená na aktivních činnostech, při kterých žák využívá informatické postupy a pojmy. Její vzdělávací obsah je členěný do čtyř tematických okruhů: Data, informace a modelování, Algoritmizace a programování, Informační systémy a Digitální technologie. Informatika v nich poskytuje prostředky a metody ke zkoumání řešitelnosti problémů i hledání a nalézání jejich optimálních řešení, ke zpracování dat a jejich interpretaci a na základě řešení praktických úkolů i poznatky a zkušenost, kdy je lepší práci přenechat stroji, respektive počítači.

Na prvním stupni základního vzdělávání si žák prostřednictvím her, experimentů, diskusí a dalších aktivit vytváří první představy o způsobech, jakými se dají data a informace zaznamenávat, a objevuje informatické aspekty světa kolem sebe. Postupně si žák rozvíjí schopnost popsat problém, analyzovat ho a hledat jeho řešení. Ve vhodném programovacím prostředí si ověřuje algoritmické postupy. Informatika také společně s ostatními obory pokládá základy uživatelských dovedností. Poznáváním toho, jak se s digitálními technologiemi pracuje, si žák vytváří základ pro pochopení informatických konceptů. Součástí uživatelských dovedností, ke kterým informatika přispívá, je i bezpečné zacházení s technologiemi a osvojování dovedností a návyků, které vedou k prevenci rizikového chování.

I na druhém stupni základního vzdělávání žák tvoří, experimentuje, prověřuje své hypotézy, objevuje, aktivně hledá, navrhuje a ověřuje různá řešení, diskutuje s ostatními a tím si prohlubuje a rozvíjí porozumění základním informatickým konceptům a principům fungování digitálních technologií. Při analýze problému vybírá, které aspekty lze zanedbat a které jsou podstatné pro jeho řešení. Učí se vytvářet, formálně zapisovat a systematicky posuzovat postupy vhodné pro automatizaci, zpracovávat i velké a nespočetné soubory dat. Díky poznávání toho, jak a proč digitální technologie fungují, žák chápe základní principy kódování, modelování a s větším porozuměním chrání sebe, své soukromí, data i zařízení.

V průběhu základního vzdělávání žák začíná vyvíjet funkční technická řešení problémů. Osvojuje si časté testování prototypů a jejich postupné vylepšování jako přirozenou součást designu a vývoje v informačních technologiích. Zvažuje a ověřuje dopady navrhovaných řešení na jedince, společnost, životní prostředí.

Hodnocení v informatice je zaměřené na sledování učebních pokroků žáka, na jeho postupy při řešení informatických problémů a na dovednost aplikovat osвоенé vědomosti a dovednosti informatiky v různých kontextech při vývoji informatických řešení různých problémů. Významnou součástí hodnocení v informatice je sebehodnocení žáka, které se opírá o sdílená kritéria podporující cíle učení, o portfolio zachycující průběh učení a o efektivní zpětnou vazbu učitele. Ta se odvíjí od aktuálních schopností a individuálních možností žáka a vrstevnické hodnocení.

Data, informace a modelování

INF-INF-001-ZV9-001 Získá z dat informace, interpretuje data získaná pro řešení konkrétního problému.
INF-INF-001-ZV9-002 Navrhuje a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu.
INF-INF-001-ZV9-003 Modeluje situace různými způsoby, včetně grafů nebo obdobných schémat.
INF-INF-001-ZV9-004 Natrénuje model strojového učení a vyhodnotí, jak dobře model funguje.

Algoritmizace a programování

INF-INF-002-ZV9-005 Po přečtení jednotlivých kroků algoritmu vysvětlí celý postup a určí problém, který je daným algoritmem řešen.
INF-INF-002-ZV9-006 Rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a navrhne postupy a algoritmy pro jeho řešení.
INF-INF-002-ZV9-007 V blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program, používá opakování, větvení programu, proměnné.
INF-INF-002-ZV9-008 Průběžně ověřuje správnost vytvářeného postupu, zkouší program, opravuje chyby, posoudí efektivitu postupu, programu.

Informační systémy

INF-INF-003-ZV9-009 Posoudí účel a užitečnost vybraného informačního systému, popíše jeho vnitřní fungování.
INF-INF-003-ZV9-010 Pro řešení problému vytvoří tabulku evidence dat a stanoví pravidla pro práci se záznamy.
INF-INF-003-ZV9-011 V evidenci dat používá funkce pro automatické zpracování dat a nastavuje zobrazení dat s cílem řešit potřeby uživatelů.

Digitální technologie

INF-INF-004-ZV9-012 Vybrá pro své potřeby hardware, software a způsob připojení digitálních zařízení do sítě na základě porozumění jejich vlastnostem.
INF-INF-004-ZV9-013 Navrhne základní způsoby zabezpečení zařízení a systémů, se kterými pracuje, na základě posouzení rizik ztráty, poškození či zneužití dat.
INF-INF-004-ZV9-014 Diskutuje o fungování digitálních technologií určujících trendy ve světě.

Dějepis

Vzdělávací oblast Člověk a společnost

Vzdělávací oblast Člověk a společnost vybavuje žáka kompetencemi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života demokratické společnosti. Je zásadní pro formování a posilování postojů souvisejících s demokracií, rovností, respektem k rozmanitosti a významně se podílí na utváření hodnotové orientace žáků.

Vzdělávání směřuje k tomu, aby žák poznal dějinné, sociální a kulturně historické aspekty života lidí v jejich pestrosti, proměnlivosti a ve vzájemných souvislostech. Seznamuje žáka s postavením člověka v minulém, současném i budoucím světě, s vývojem společnosti a s důležitými společenskými jevy a procesy, které se promítají do každodenního života, do prostředí, v němž lidé žijí, a které podporují udržitelný přístup k životu. Důležité je porozumění vlastní roli ve společnosti a rovněž kultivace historického myšlení žáka, včetně jeho aktivního podílu na utváření a kultivaci veřejného prostoru a péči o kulturní dědictví. Vzdělávací oblast prohlubuje zodpovědnost žáka za sebe, svůj budoucí život, za své vztahy, rodinu, komunitu, obec, stát, Evropu i planetu Zemi.

Vzdělávací oblast Člověk a společnost směřuje k obecným cílům explicitně pojmenovaným ve školském zákoně, zejména pak k cílům, které souvisejí s pochopením a uplatňováním zásad demokracie a právního státu, lidských práv a svobod, principu rovnosti žen a mužů ve společnosti, nediskriminace, s utvářením vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k identitě každého, k poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, k ochraně prostředí, ve kterém žije. Vzdělávací oblast usiluje o to, aby se žák projevoval jako svěbytná, svobodná a zodpovědná osobnost, uplatňoval svá práva a naplňoval své povinnosti, aby projevoval respekt a ohleduplnost k jiným lidem, jejich životním zkušenostem, kulturám a duchovním hodnotám.

Vzdělávací obsah je členěný do vzdělávacích oborů Dějepis a Výchova k občanství, OVU navazují na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět pro 1. stupeň. Výuku je potřeba organizovat tak, aby učební činnosti žáka vedly k budování jeho vlastní zkušenosti, názorů a postojů na základě ověřených fakt, k zapojování do společnosti a pěstování vzájemné spolupráce mezi žáky i v rámci širší společnosti. Důležitá je vlastní činnost žáka, vlastní objevování (badatelská forma výuky), aplikace znalostí v konkrétních situacích a opakované reflektování prožitků. Učební aktivity jsou navrženy tak, aby žák nejen přijímal informace, ale také aktivně přemýšlel o jejich významu a dopadu na společnost a území, kde žije. Klíčové je to, aby se vzdělávací obsah a učební činnosti vztahovaly k aktuálním a reálným problémům, kterým mladí lidé a společnost čelí. Je potřeba, aby byl žákovi nabízen prostor pro vyjádření, navrhování a prosazování změn a aby byly vytvářeny takové výukové situace, jejichž prostřednictvím si žák utváří vlastní postoje a pěstuje kritický přístup k informačním zdrojům. Do výuky jsou zařazovány aktivity, při kterých žák na konkrétních modelových životních situacích navrhuje, jak by se rozhodoval. Jsou nabízeny aktivity, které podporují zapojení žáka do praktických aktivit a školních projektů. V diskusích o společenských nebo kontroverzních tématech žák předkládá argumenty a protiargumenty, stanoviska podporuje důkazy, rozlišuje fakta a názory.

Při hodnocení v této oblasti je potřeba uplatňovat velkou míru citlivosti, rovněž je vhodné se hodnotově vymezovat vůči názorům, které popírají ústavně ukotvené hodnoty a demokratické principy či které mohou podporovat nenávist nebo trestnou činnost. Předmětem hodnocení může být to, jak žák hodnoty, postoje, názory formuluje, jak je schopný reflexe.

Vzdělávací obor Dějepis

Obsah vzdělávacího oboru Dějepis je specifický tím, že ve vzdělávací oblasti zastupuje očekávané výsledky učení směřující k rozvoji historického myšlení a badatelských dovedností žáka. Očekávané výsledky učení předpokládají aktivní práci žáka se zdroji historických informací. Zároveň vyžadují, aby si žák postupně osvojil poznání, že principem dějepisu není opakování definitivních závěrů, ale kladení a zodpovídání klíčových otázek:

- Proč se události dějí a jaké mají dopady?
- Jak porozumět složitým historickým procesům?
- Jak lépe porozumět lidem, kteří žili v minulosti?
- K čemu jsou dějiny?

Potřebné je také rozvíjet u žáka časové a prostorové představy, které umožňují lépe proniknout do pochopení historických jevů, procesů a událostí. Jejich pochopení je předpokladem pro mezigenerační a meziskupinový dialog, aktivní podíl na rozvoji historické kultury i zodpovědné plánování budoucnosti. Výuka dějepisu má u žáka na základě práce s prameny rozvíjet kritické a analytické myšlení, historickou empatii, podporovat diskusi o povaze dějin a formulovat vlastní postoje k různým dějinným událostem.

Vzdělávací obsah umožňuje pojmut výuku jak chronologicky, tak tematicky a je členěný do dvou tematických okruhů: Poznáváme minulost a Tvoříme dějiny. Tematické okruhy usnadňují redukci obsahu výuky dějepisu tím, že vybírají aktuální přístupy a témata historické vědy, které lze v jednotlivých dějinných epochách prioritně poznávat.

Poznáváme minulost

<u>CAS-DEJ-001-ZV9-001</u> Přiřadí kulturní projevy k jednotlivým dějinným epochám.
<u>CAS-DEJ-001-ZV9-002</u> Posoudí informační hodnotu a důvěryhodnost zdrojů z různých dějinných epoch.
<u>CAS-DEJ-001-ZV9-003</u> Vysvětlí rozdíl mezi zobrazováním minulosti v dějepisectví a ve filmu, v literatuře a v nových médiích včetně produktů umělé inteligence.
<u>CAS-DEJ-001-ZV9-004</u> Specifikuje proměnu politických útvarů, krajiny a lidských sídel od pravěku po současnost pomocí map a dalších informačních zdrojů.
<u>CAS-DEJ-001-ZV9-005</u> Posoudí, jak se připomínání historických událostí a tradic podílí na utváření jeho osobní identity a identity lidí v jeho okolí.
<u>CAS-DEJ-001-ZV9-006</u> Doloží příklady vlivu náboženství na jednání lidí v různých dějinných epochách.
<u>CAS-DEJ-001-ZV9-007</u> Posoudí pozitivní a negativní vliv technologického vývoje a zejména industrializace na život různých společenských vrstev v minulosti.
<u>CAS-DEJ-001-ZV9-008</u> Vysvětlí proměny fungování hospodářství od pravěku po současnost.
<u>CAS-DEJ-001-ZV9-009</u> Rozliší příčiny, důsledky a podobu konfliktů a spolupráce v minulosti.
<u>CAS-DEJ-001-ZV9-010</u> Posoudí dopady kolonialismu, imperialismu a dekolonizace na různé skupiny lidí.
<u>CAS-DEJ-001-ZV9-011</u> Určí, jak se proměňovaly a v čem zůstávaly stejné genderové role v dějinách.
<u>CAS-DEJ-001-ZV9-012</u> Diskutuje o projevech moderního politického extremismu a o povaze, příčinách vzniku a důsledcích nastolení diktatur a autoritativních režimů.

Tvoříme dějiny

<u>CAS-DEJ-002-ZV9-013</u> Vytvoří vlastní dějepisný výstup s využitím vhodných kriticky posouzených zdrojů.
<u>CAS-DEJ-002-ZV9-014</u> Vytvoří vlastní výstup na základě absolvování aktivizačního edukačního programu v paměťové instituci nebo ve veřejném prostoru.
<u>CAS-DEJ-002-ZV9-015</u> Vyjádří vlastní představu o funkci a významu historických objektů a motivů ve veřejném prostoru.
<u>CAS-DEJ-002-ZV9-016</u> Podílí se na utváření historického významu regionálních kulturních památek, popřípadě památek s celostátní či mezinárodní hodnotou.
<u>CAS-DEJ-002-ZV9-017</u> Zhodnotí zamýšlené i nezamýšlené důsledky lidského jednání, které souvisejí s narušováním životního prostředí a klimatickými jevy v minulosti.
<u>CAS-DEJ-002-ZV9-018</u> V modelové situaci předvede, jak může historické poznání pomoci v současném životě.

Výchova k občanství

Vzdělávací oblast Člověk a společnost

Vzdělávací oblast Člověk a společnost vybavuje žáka kompetencemi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života demokratické společnosti. Je zásadní pro formování a posilování postojů souvisejících s demokracií, rovností, respektem k rozmanitosti a významně se podílí na utváření hodnotové orientace žáků.

Vzdělávání směřuje k tomu, aby žák poznal dějinné, sociální a kulturně historické aspekty života lidí v jejich pestrosti, proměnlivosti a ve vzájemných souvislostech. Seznamuje žáka s postavením člověka v minulém, současném i budoucím světě, s vývojem společnosti a s důležitými společenskými jevy a procesy, které se promítají do každodenního života, do prostředí, v němž lidé žijí, a které podporují udržitelný přístup k životu. Důležité je porozumění vlastní roli ve společnosti a rovněž kultivace historického myšlení žáka, včetně jeho aktivního podílu na utváření a kultivaci veřejného prostoru a péči o kulturní dědictví. Vzdělávací oblast prohlubuje zodpovědnost žáka za sebe, svůj budoucí život, za své vztahy, rodinu, komunitu, obec, stát, Evropu i planetu Zemi.

Vzdělávací oblast Člověk a společnost směřuje k obecným cílům explicitně pojmenovaným ve školském zákoně, zejména pak k cílům, které souvisejí s pochopením a uplatňováním zásad demokracie a právního státu, lidských práv a svobod, principu rovnosti žen a mužů ve společnosti, nediskriminace, s utvářením vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k identitě každého, k poznání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, k ochraně prostředí, ve kterém žije. Vzdělávací oblast usiluje o to, aby se žák projevoval jako svěbytná, svobodná a zodpovědná osobnost, uplatňoval svá práva a naplňoval své povinnosti, aby projevoval respekt a ohleduplnost k jiným lidem, jejich životním zkušenostem, kulturám a duchovním hodnotám.

Vzdělávací obsah je členěn do vzdělávacích oborů Dějepis a Výchova k občanství, OVU navazují na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět pro 1. stupeň. Výuku je potřeba organizovat tak, aby učební činnosti žáka vedly k budování jeho vlastní zkušenosti, názorů a postojů na základě ověřených fakt, k zapojování do společnosti a pěstování vzájemné spolupráce mezi žáky i v rámci širší společnosti. Důležitá je vlastní činnost žáka, vlastní objevování (badatelská forma výuky), aplikace znalostí v konkrétních situacích a opakované reflektování prožitků. Učební aktivity jsou navrženy tak, aby žák nejen přijímal informace, ale také aktivně přemýšlel o jejich významu a dopadu na společnost a území, kde žije. Klíčové je to, aby se vzdělávací obsah a učební činnosti vztahovaly k aktuálním a reálným problémům, kterým mladí lidé a společnost čelí. Je potřeba, aby byl žákovi nabízen prostor pro vyjádření, navrhování a prosazování změn a aby byly vytvářeny takové výukové situace, jejichž prostřednictvím si žák utváří vlastní postoje a pěstuje kritický přístup k informačním zdrojům. Do výuky jsou zařazovány aktivity, při kterých žák na konkrétních modelových životních situacích navrhuje, jak by se rozhodoval. Jsou nabízeny aktivity, které podporují zapojení žáka do praktických aktivit a školních projektů. V diskusích o společenských nebo kontroverzních tématech žák předkládá argumenty a protiargumenty, stanoviska podporuje důkazy, rozlišuje fakta a názory.

Při hodnocení v této oblasti je potřeba uplatňovat velkou míru citlivosti, rovněž je vhodné se hodnotově vymezovat vůči názorům, které popírají ústavně ukotvené hodnoty a demokratické principy či které mohou podporovat nenávist nebo trestnou činnost. Předmětem hodnocení může být to, jak žák hodnoty, postoje, názory formuluje, jak je schopný reflexe.

Vzdělávací obor Výchova k občanství

Obsah vzdělávacího oboru podporuje porozumění společnosti v její rozmanitosti a v širších souvislostech, což zahrnuje proaktivní i kritický přístup k sobě samému, ke společnosti, k dění ve své obci, v regionu, v České republice a ve světě a k informacím obecně.

Vzdělávací obsah je členěn do tří tematických okruhů:

- Já ve společnosti
- Odpovědný občan
- Já a svět financí

Žák se věnuje rozpoznávání a posuzování společenských rolí, práci s předsudky a stereotypy, rozpoznávání toho, co ovlivňuje rozhodování a jak se odrážejí hodnoty v různých životních situacích. Specifikem je zaměření na problematiku demokracie a lidských práv, na orientaci ve veřejném a politickém dění na různých úrovních, na rozvoj právního a občanského povědomí pro běžné situace fyzického i digitálního života, na uplatňování zásad finanční gramotnosti. Žák je veden k přijímání, rozvíjení a projevování odpovědného přístupu, včetně respektování a prosazování demokratických principů, ústavních hodnot a lidských práv a svobod.

Já ve společnosti

<u>CAS-VKO-001-ZV9-001</u> Charakterizuje společenské role, do kterých se ve svém životě dostává, a posoudí, co pro něj znamená příslušnost k rodině, ke škole, ke kultuře, k náboženství, k genderu, k obci, k národu, ke státu.
<u>CAS-VKO-001-ZV9-002</u> Zdůvodní svůj žebříček hodnot a způsoby jeho uplatňování v různých životních situacích.
<u>CAS-VKO-001-ZV9-003</u> Rozpozná předsudky a stereotypy v komunikaci a jednání a zaujímá k nim kritický přístup.
<u>CAS-VKO-001-ZV9-004</u> Zhodnotí, co nebo kdo má vliv na něj a na jeho rozhodování ve fyzickém a v digitálním prostředí.

Odpovědný občan

<u>CAS-VKO-002-ZV9-005</u> Zhodnotí na příkladech ze života občanů přednosti, úskalí a dopady demokratické a autokratické formy vlády.
<u>CAS-VKO-002-ZV9-006</u> Prozkoumá průběh a výsledky voleb v České republice, rozhodování občanů při volbách a jejich zapojování do veřejného politického dění.
<u>CAS-VKO-002-ZV9-007</u> Pracuje s ukázkami konkrétních právních textů, jako je Ústava ČR, Listina základních práv a svobod, zákony, různé typy smluv.
<u>CAS-VKO-002-ZV9-008</u> Rozpozná na příkladech různých životních situací porušování práv, zákonů a smluv a navrhne, jak situace řešit.
<u>CAS-VKO-002-ZV9-009</u> Prozkoumá činnost státní správy a samosprávy při řešení životních situací občana a při řešení lokálních výzev a problémů.
<u>CAS-VKO-002-ZV9-010</u> Kriticky posuzuje dění ve svém regionu, v České republice a ve světě.
<u>CAS-VKO-002-ZV9-011</u> Zhodnotí na příkladech ze života občanů projevy ekonomické a politické integrace v Evropě a její výhody a nevýhody.
<u>CAS-VKO-002-ZV9-012</u> Vytváří návrh společensky prospěšné akce a do některé se aktivně zapojuje.

Já a svět financí

<u>CAS-VKO-003-ZV9-013</u> Používá základní ekonomické pojmy, které jsou aktuálně diskutovány ve veřejném prostoru.
<u>CAS-VKO-003-ZV9-014</u> Rozhoduje v modelových situacích o řešení životních potřeb s ohledem na rodinný a osobní rozpočet.
<u>CAS-VKO-003-ZV9-015</u> Vysvětlí tvorbu cen v tržním hospodářství z pohledu kupujícího a prodávajícího.

Geografie

Vzdělávací oblast Geografie

Vzdělávací oblast Geografie přispívá k dosažení hlavních cílů všeobecného vzdělání tím, že umožňuje žákům získat základy chápání světa v územním kontextu. Ten chápeme jako vzájemné spolupůsobení jevů a procesů patrných v území, od místa nebo regionu bydliště přes regionální, národní či kontinentální měřítko až po globální úroveň. Jak v osobním, tak profesním životě napomáhá dosažené geografické vzdělání žákům zodpovědně se rozhodovat v území (prostoru) a plnohodnotně žít. Geografie přispívá k výchově a vzdělání zodpovědných občanů Česka, Evropy i Země, občanů, kteří rozumějí, jak čelit výzvám ve svém dosahu – v podobě dopadů přírodních rizik a nových technologií či v podobě obav z nedostatku pracovních příležitostí nebo energetických zdrojů, ze šíření nemocí, z narůstajících sociálních nerovností, nebezpečných válečných konfliktů nebo z problémů udržitelnosti života.

Pro naplnění tohoto obecného cíle vytváří výuka geografie podmínky umožňující žákům:

- porozumět, jak přírodní a společenské procesy a jejich vzájemné interakce ovlivňují podobu, kvalitu a vývoj životního prostředí
- konkrétních míst a regionů od lokální po globální úroveň,
- vzdělávat se a poznávat realitu s využitím geografického poznání, způsobů poznávání (včetně geografického myšlení) a osvojených
- klíčových kompetencí,
- zvnitřnit si potřebu jednat v reálném i digitálním prostředí na základě spolehlivých informací; vnímat při tom sebe sama jako součást propojeného světa a uvědomovat si, že každé rozhodnutí přímo či zprostředkovaně ovlivňuje udržitelnost života na Zemi.

Uvedené vzdělávací cíle geografie jsou promítnuté do očekávaných výsledků učení, které jsou strukturované do čtyř provázaných tematických celků:

- Geografie a její metody poznávání
- Přírodní a socioekonomické prostředí a jejich vzájemné interakce
- Místa a regiony světa
- Udržitelnost života na Zemi

Žáci by měli výsledků učení dosáhnout aktivním zapojením do procesu poznávání, učení i hodnocení vlastního procesu učení. Toto aktivní zapojení žáků podporuje důraz na praktické aplikace geografického poznání v každodenním životě. Nabízí se při tom využívat různé zdroje informací o území a geoinformační technologie, principy badatelsky orientované výuky a v neposlední řadě realizovat část výuky přímo v terénu, kde je „žitá geografie“ nejvíce zřejmá. Významnou roli v podpoře aktivního učení žáků mají i obecné zásady tzv. responzivní výuky. Účinnost všech zmíněných principů je vyšší, když fungují jako přirozená součást celkové koncepce výuky geografie v dané škole.

Vzdělávací oblast Geografie je tvořená jedním oborem stejného názvu, přičemž tradičně úzce spolupracuje s dalšími vzdělávacími oblastmi, především Člověk a společnost a Člověk a příroda. Tím navazuje na integrované pojetí přírodovědného a společenskovedního poznání na 1. stupni základních škol v rámci vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět. Z těchto oborů geografie využívá řadu poznatků, dává jim ovšem specifický územní rozměr a primárně vysvětluje jejich vzájemné souvislosti a spolupůsobení na území. Důraz je kladen na řešení územních dopadů, kdy jsou přirozeně zapojeny i afektivní cíle vzdělávání. Školní geografie má však potenciál spolupracovat rovněž se vzdělávacími oblastmi Informatika, Matematika a její aplikace, Jazyk a jazyková komunikace i se všemi ostatními vzdělávacími oblastmi. V neposlední řadě umožňuje komplexní povaha geografie participovat na rozvoji všech klíčových kompetencí, základních gramotností i průřezových témat.

Geografie a její metody poznávání

GEO-GEO-001-ZV9-001 Kriticky využívá mapy a další zdroje geografických dat pro vlastní učení i každodenní poznávání světa.
GEO-GEO-001-ZV9-002 Využívá geoinformační technologie k řešení reálných problémů.
GEO-GEO-001-ZV9-003 Využívá geografické myšlení a způsoby poznávání k porozumění příčinám a důsledkům změn míst a regionů.

Přírodní a socioekonomické prostředí a jejich vzájemné interakce

GEO-GEO-002-ZV9-004 Odvodí příjem slunečního záření pro konkrétní místo a čas, jeho příčiny a důsledky na přírodní procesy a lidské aktivity.
GEO-GEO-002-ZV9-005 Odvodí dostupnost vody v konkrétním místě během roku, její příčiny a vliv na tamní přírodní prostředí a lidskou společnost.
GEO-GEO-002-ZV9-006 Vysvětlí vznik a rozmístění tvarů zemského povrchu a jejich vliv na další přírodní procesy a lidské aktivity.
GEO-GEO-002-ZV9-007 Odvodí charakter půd a živých organismů pro konkrétní místo, jeho příčiny a vliv na tamní přírodní prostředí a lidskou společnost.
GEO-GEO-002-ZV9-008 Vysvětlí, jak přírodní a společenské faktory ovlivňují přirozený i migrační pohyb obyvatel a strukturu i rozmístění obyvatelstva v různých místech a regionech.
GEO-GEO-002-ZV9-009 Posoudí geografickou polohu, funkce, vnitřní strukturu a možnosti rozvoje různých sídel.
GEO-GEO-002-ZV9-010 Identifikuje hlavní faktory ovlivňující rozmístění a zaměření hospodářských aktivit a jejich vliv na konkrétní region a jeho další rozvoj.
GEO-GEO-002-ZV9-011 Na základě porozumění příčinám a průběhu globalizace doloží příklady jejich pozitivních i negativních důsledků na přírodu a společnost konkrétního místa či regionu.
GEO-GEO-002-ZV9-012 Na příkladu mezinárodních a regionálních konfliktů rozliší jejich podobné a rozdílné příčiny, důsledky a snahy o mírové řešení.

Místa a regiony světa

GEO-GEO-003-ZV9-013 Orientuje se v místech a regionech různého měřítka prostřednictvím vlastní mentální mapy daného území.
GEO-GEO-003-ZV9-014 Identifikuje shodné a rozdílné charakteristiky míst a regionů a způsoby, jakými ovlivňují život v ostatních místech a regionech.
GEO-GEO-003-ZV9-015 Doloží konkrétními příklady rozdílnou mediální prezentaci míst a regionů a její dopady na vnímání daných míst a regionů.
GEO-GEO-003-ZV9-016 Odůvodní svou identifikaci s určitým místem i regiony různého řádu a komunitou lidí, kteří tam žijí.

Udržitelnost života na Zemi

GEO-GEO-004-ZV9-017 Zhodnotí, jak naplňování potřeb jedince, společnosti a přírodního prostředí v konkrétním místě napomáhá či zabraňuje udržitelnosti života na Zemi.
GEO-GEO-004-ZV9-018 Uplatňuje základní principy udržitelnosti života při vlastním zodpovědném jednání v prostoru.

Fyzika

Vzdělávací oblast Člověk a příroda

Vzdělávací oblast Člověk a příroda hraje klíčovou roli v poznávání přírody a světa kolem nás. Navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, která na elementární úrovni přibližuje přírodovědné poznávání žákům 1. stupně. Obsah vzdělávací oblasti je na 2. stupni základního vzdělávání rozdělený do vzdělávacích oborů Fyzika, Chemie a Přírodopis, které se dále člení na tematické okruhy představující klíčová témata přírodovědného vzdělávání.

Cílem výuky je to, aby byl žák schopný klást otázky a formulovat hypotézy k pojmenování a objasňování vztahů mezi zkoumanými přírodními jevy. Výuka vede žáka k porozumění světu kolem sebe s důrazem na propojení s běžným životem, na provázanost přírody a člověka a na uvědomění si a přijetí spoluzodpovědnosti za stav přírody v nejbližším okolí i na celé planetě. Vzdělávací oblast Člověk a příroda směřuje především k rozvoji přírodovědné gramotnosti a technického myšlení, a to ve všech aspektech osobnosti žáka – kognitivním, afektivním a psychomotorickém.

Žák se učí vyhodnocovat a interpretovat svá zjištění a vyvozovat z nich závěry, které poskytují důkazy pro vysvětlení nebo řešení zkoumaných jevů. Je veden k pochopení základních přírodních dějů a jejich zákonitostí a k využívání těchto znalostí. Používá při tom především empirické metody a postupy poznávání světa, jako jsou pozorování, měření, experimentování, ověřování hypotéz a využívání modelů.

Žák je podporován v tom, aby navrhoval řešení na základě využívání více zdrojů v souladu s vědeckými principy a postupy. Učí se argumentovat na základě důkazů, kterými podporuje nebo vyvrací daná tvrzení či řešení zkoumaných jevů. Učí se také využívat a propojovat poznatky z oblasti přírodních věd a technologií s dalšími oblastmi lidského poznávání a jejich praktickými aplikacemi v každodenním životě. Diskutuje možnosti využití výsledků přírodovědného zkoumání v etických, společenských, politických a ekonomických souvislostech.

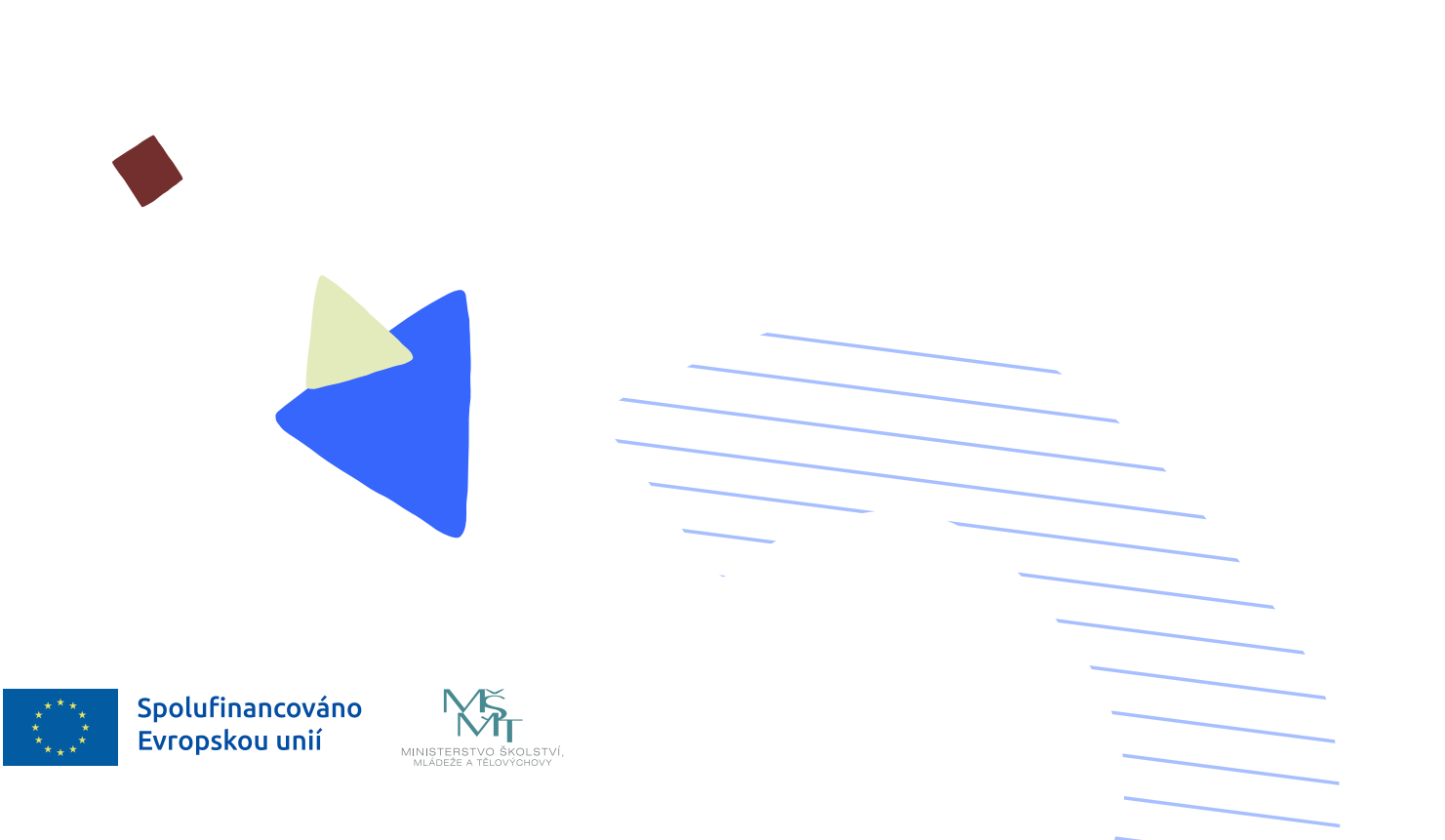
Vzdělávací obor Fyzika

Obsah vzdělávacího oboru je specifický tím, že ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda představuje očekávané výsledky učení směřující k postupnému chápání reality materiálního světa kolem nás. Pochopení dějů a jejich zákonitostí přináší schopnost v životě prakticky konat, chápat technologie a optimálně je využívat, uspokojovat některé naše potřeby, chovat se odpovědně a bezpečně a zažívat radost z poznání. Očekávané výsledky učení jsou psané s důrazem na užitečnost pro běžný život. Současně je dáván důraz na aktivní práci žáka.

Očekávané výsledky učení jsou rozdělené do pěti tematických okruhů:

- Vlastnosti látek a měření veličin
- Pohyb, síly a energie
- Zvuk a světlo
- Elektřina a magnetismus
- Mikrosvět a makrosvět

Optimální ověřování výsledků učení spočívá například v testování řešení „standardních situací“ procvičovaných ve výuce, jejich modifikaci a malých rozšíření, porozumění prováděným experimentům, popisu a vysvětlování dějů vlastními slovy, aplikaci získaných poznatků v praktických situacích apod.

Vlastnosti látek a měření veličin

CAP-FYZ-001-ZV9-001

Porovná jednotlivá skupenství látek na základě jejich typických vlastností, vlastnosti ilustruje konkrétními situacemi z vlastní zkušenosti a navrhne a provede experimenty, které umožní zjistit další vlastnosti.

CAP-FYZ-001-ZV9-002

Změří vybrané fyzikální veličiny, vyjádří je ve vhodných jednotkách a odhadne chyby (nejistoty) měření; výsledek měření prezentuje v číselné i grafické podobě.

Pohyb, síly a energie

CAP-FYZ-002-ZV9-003

Pozoruje, porovná, změní, popíše různé pohyby a předpoví jejich průběh.

CAP-FYZ-002-ZV9-004

Popíše některé důležité případy působení sil mezi tělesy, s využitím vlastních pozorování, experimentů a historického pohledu fyziky vysvětlí souvislost silového působení se změnami pohybového stavu těles.

CAP-FYZ-002-ZV9-005

Popíše a předvede použití sil a tlaku v konkrétních praktických aplikacích (páka, kladka, tlak v tekutinách, Archimédův zákon).

CAP-FYZ-002-ZV9-006

Představí formy a přeměny energie v každé oblasti fyziky, se kterou se setkává, a ukáže také souvislosti různých forem energie v různých oblastech fyziky.

CAP-FYZ-002-ZV9-007

Ilustruje roli energie v běžném životě a kvalitativně i kvantitativně s ní pracuje, včetně finanční stránky.

Zvuk a světlo

CAP-FYZ-003-ZV9-008

Na základě vlastních experimentů popíše, co je zvuk, jeho vznik, vlastnosti a šíření; fyzikální vlastnosti zvuku dá do souvislosti s hudebním pohledem na zvuk.

CAP-FYZ-003-ZV9-009

Porovná chování světla v různých prostředích a na jejich rozhraních; popíše důsledky ve vybraných praktických situacích.

Elektřina a magnetismus

CAP-FYZ-004-ZV9-010

Experimentálně ukáže vybrané vlastnosti elektrického náboje.

CAP-FYZ-004-ZV9-011

Zapojí elektrický obvod, změní v něm vybrané elektrické veličiny a na základě měření mezi nimi najde souvislost.

CAP-FYZ-004-ZV9-012

Experimentálně ukáže vzájemné působení permanentních magnetů i magnetu a vodiče s proudem a uvede praktické využití těchto jevů.

Mikrosvět a makrosvět

CAP-FYZ-005-ZV9-013

Popíše základní strukturu látek a relevantní částice při postupu z makrosvěta do mikrosvěta a uvede některé konkrétní příklady dějů, které na dané úrovni probíhají.

CAP-FYZ-005-ZV9-014

S využitím informací z různých vhodných zdrojů ilustruje, že Země je součástí komplexní struktury vesmíru, a popíše, jak vesmír Zemi ovlivňuje.

Chemie

Vzdělávací oblast Člověk a příroda

Vzdělávací oblast Člověk a příroda hraje klíčovou roli v poznávání přírody a světa kolem nás. Navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, která na elementární úrovni přibližuje přírodovědné poznávání žákům 1. stupně. Obsah vzdělávací oblasti je na 2. stupni základního vzdělávání rozdělený do vzdělávacích oborů Fyzika, Chemie a Přírodopis, které se dále člení na tematické okruhy představující klíčová témata přírodovědného vzdělávání.

Cílem výuky je to, aby byl žák schopný klást otázky a formulovat hypotézy k pojmenování a objasňování vztahů mezi zkoumanými přírodními jevy. Výuka vede žáka k porozumění světu kolem sebe s důrazem na propojení s běžným životem, na provázanost přírody a člověka a na uvědomění si a přijetí spoluzodpovědnosti za stav přírody v nejbližším okolí i na celé planetě. Vzdělávací oblast Člověk a příroda směřuje především k rozvoji přírodovědné gramotnosti a technického myšlení, a to ve všech aspektech osobnosti žáka – kognitivním, afektivním a psychomotorickým.

Žák se učí vyhodnocovat a interpretovat svá zjištění a vyvozovat z nich závěry, které poskytují důkazy pro vysvětlení nebo řešení zkoumaných jevů. Je veden k pochopení základních přírodních dějů a jejich zákonitostí a k využívání těchto znalostí. Používá při tom především empirické metody a postupy poznávání světa, jako jsou pozorování, měření, experimentování, ověřování hypotéz a využívání modelů.

Žák je podporován v tom, aby navrhoval řešení na základě využívání více zdrojů v souladu s vědeckými principy a postupy. Učí se argumentovat na základě důkazů, kterými podporuje nebo vyvrací daná tvrzení či řešení zkoumaných jevů. Učí se také využívat a propojovat poznatky z oblasti přírodních věd a technologií s dalšími oblastmi lidského poznávání a jejich praktickými aplikacemi v každodenním životě. Diskutuje možnosti využití výsledků přírodovědného zkoumání v etických, společenských, politických a ekonomických souvislostech.

Vzdělávací obor Chemie

Vzdělávací obor Chemie je zaměřený na integraci specifických oborových znalostí a dovedností s důrazem na bezpečnost práce, ochranu zdraví a životního prostředí. Cílem je rozvoj nejen chemického, ale i udržitelného myšlení, důraz je kladen i na rozvoj praktických vědeckých dovedností (science process skills). Vzdělávací obsah míří na propojení teoretických znalostí s praktickými dovednostmi v oblastech, jako je význam chemie pro osobní zdraví, studium vlivu chemických procesů na životní prostředí a pochopení role chemie ve společnosti. Důležitým cílem oboru je propojení představ žáků o látkách a chemických dějích na pozorovatelné úrovni s částicovým světem a významem používané symboliky, což je klíčové pro hluboké porozumění chemickým konceptům a rozvoj schopnosti abstraktního myšlení, nezbytného pro vědecké bádání a inovace.

Tematické oblasti jsou rozdělené do okruhů podle kontextů tak, aby výuka nového oboru začínala tématy pro žáky nejbližšími a až postupně se přidávala témata obecnější. Strukturu oboru tvoří: Chemie a já, Chemie a planeta Země a Chemie a společnost. Očekávané výstupy pak otevírají jednotlivá témata, přičemž postupně kroky umožňují postup od povrchu do hloubky oboru.

Vzhledem k potřebě abstraktních představ je obor Chemie na 1. stupni zastoupen prostřednictvím rozvoje základních pozorovacích dovedností žáků a základů jejich schopnosti bádát. Výuka na 2. stupni pak navazuje a prohlubuje tyto dovednosti a míří na rozvoj přírodovědné gramotnosti.

Při ověřování získaných dovedností a znalostí žáků je vhodné především hodnocení produktů práce žáků (samostatně či ve skupinách), tj. výsledných schémat, myšlenkových map, posterů, videí a dalších podobných výstupů. Vzhledem k experimentálnímu činnostem je dále vhodné hodnotit badatelské protokoly, koláže, komiksy a další záznamy dokládající jak postup práce žáků, tak jejich pochopení studovaného obsahu. Dále jsou doporučeny ústní projevy typu prezentace vlastní práce nebo práce skupiny a především problémové úlohy.

Zásadní složkou hodnocení je sebehodnocení žáků. Je vhodné nechat žáky srovnávat výše uvedené mapy, schémata apod. vytvořené před zahájením práce na tématu a na jeho výstupu. Důraz je zapotřebí klást na responzivní výuku, neustálé získávání formativní zpětné vazby od učitele, poskytování zpětné vazby učiteli i spolužákům a reflektování vlastního pokroku jak v rámci jednotlivých témat, tak po jednotlivých celcích. Je žádoucí zaměřit se i na postoje k oboru, zájem o jednotlivá témata s ohledem na jejich prohloubení i reflexi vnímané důležitosti témat.

Chemie a já

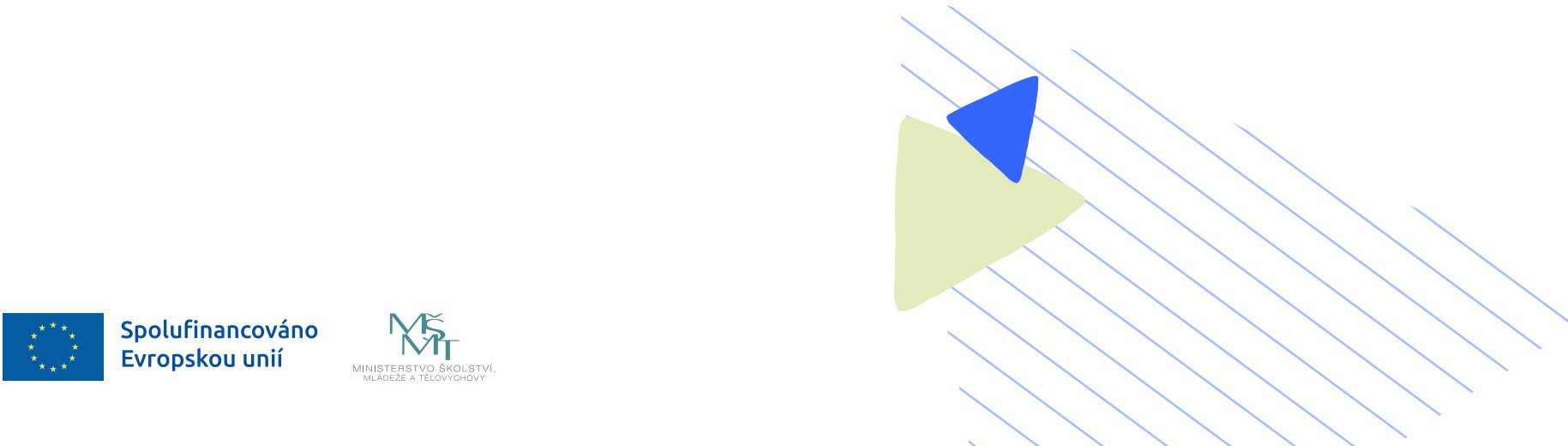
<u>CAP-CHE-001-ZV9-001</u> Posoudí kvalitu a složení potravin z hlediska vyváženého obsahu základních živin a aditiv.
<u>CAP-CHE-001-ZV9-002</u> Vytvoří model, kterým popíše chemické přeměny látek v lidském těle při trávení živin.
<u>CAP-CHE-001-ZV9-003</u> Na vybraných příkladech ilustruje základní vlastnosti tuků, sacharidů a bílkovin a jejich funkci v organismech.
<u>CAP-CHE-001-ZV9-004</u> Na příkladech chemického složení a vlastností látek běžně užívaných v domácnosti zdůvodní možnosti a limity jejich využití.
<u>CAP-CHE-001-ZV9-005</u> Zhodnotí rizika práce s běžně dostupnými chemickými látkami a pracuje s nimi bezpečně.

Chemie a planeta Země

<u>CAP-CHE-002-ZV9-006</u> Analyzuje a interpretuje dostupná data o složení ovzduší v ČR i ve svém okolí.
<u>CAP-CHE-002-ZV9-007</u> Schématem znázorní příčiny a projevy znečišťování ovzduší vlivem lidské činnosti včetně kroků k jeho omezení.
<u>CAP-CHE-002-ZV9-008</u> Vytvoří model koloběhu vody v přírodě a zahrne do něj vliv lidské činnosti i význam pro živé organismy.
<u>CAP-CHE-002-ZV9-009</u> Vysvětlí význam pedosféry a litosféry jako zdroje obživy, surovin a životního prostředí organismů včetně člověka.

Chemie a společnost

<u>CAP-CHE-003-ZV9-010</u> Zhodnotí využívání materiálů a energetických surovin v kontextu udržitelnosti.
<u>CAP-CHE-003-ZV9-011</u> Navrhne a provede pozorování, demonstrace a pokusy včetně záznamu, zpracování a prezentace jejich výsledků.
<u>CAP-CHE-003-ZV9-012</u> Na konkrétních příkladech popíše chemickou reakci jako změnu výchozích látek na produkty za uvolnění nebo spotřebování energie při přeskupování atomů a chemických vazeb.
<u>CAP-CHE-003-ZV9-013</u> S pomocí různých informačních zdrojů ilustruje rozmanitost chemie a reflektuje aktuální dění v tomto vědním oboru.
<u>CAP-CHE-003-ZV9-014</u> Zmapuje chemické (a jiné) provozy v místě svého bydliště, zjistí informace o jejich produkci a zhodnotí její vliv na kvalitu životního prostředí a vlastní život.

Přírodopis

Vzdělávací oblast Člověk a příroda

Vzdělávací oblast Člověk a příroda hraje klíčovou roli v poznávání přírody a světa kolem nás. Navazuje na vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, která na elementární úrovni přibližuje přírodovědné poznávání žákům 1. stupně. Obsah vzdělávací oblasti je na 2. stupni základního vzdělávání rozdělený do vzdělávacích oborů Fyzika, Chemie a Přírodopis, které se dále člení na tematické okruhy představující klíčová témata přírodovědného vzdělávání.

Cílem výuky je to, aby byl žák schopný klást otázky a formulovat hypotézy k pojmenování a objasňování vztahů mezi zkoumanými přírodními jevy. Výuka vede žáka k porozumění světu kolem sebe s důrazem na propojení s běžným životem, na provázanost přírody a člověka a na uvědomění si a přijetí spoluzodpovědnosti za stav přírody v nejbližším okolí i na celé planetě. Vzdělávací oblast Člověk a příroda směřuje především k rozvoji přírodovědné gramotnosti a technického myšlení, a to ve všech aspektech osobnosti žáka – kognitivním, afektivním a psychomotorickém.

Žák se učí vyhodnocovat a interpretovat svá zjištění a vyvozovat z nich závěry, které poskytují důkazy pro vysvětlení nebo řešení zkoumaných jevů. Je veden k pochopení základních přírodních dějů a jejich zákonitostí a k využívání těchto znalostí. Používá při tom především empirické metody a postupy poznávání světa, jako jsou pozorování, měření, experimentování, ověřování hypotéz a využívání modelů.

Žák je podporován v tom, aby navrhoval řešení na základě využívání více zdrojů v souladu s vědeckými principy a postupy. Učí se argumentovat na základě důkazů, kterými podporuje nebo vyvrací daná tvrzení či řešení zkoumaných jevů. Učí se také využívat a propojovat poznatky z oblasti přírodních věd a technologií s dalšími oblastmi lidského poznávání a jejich praktickými aplikacemi v každodenním životě. Diskutuje možnosti využití výsledků přírodovědného zkoumání v etických, společenských, politických a ekonomických souvislostech.

Vzdělávací obor Přírodopis

Obsah vzdělávacího oboru je specifický svým zaměřením na oceňování významu přírody a pochopení procesů, vztahů a jevů, které se v ní odehrávají. Vzdělávací obor vyzdvihuje význam přírody samotné a zdůrazňuje, jak dlouhodobý byl vývoj její současné podoby a jaké procesy k ní vedly. Vede k prohlubování vztahu k místu, rozvoji citlivosti k přírodě (environmentální senzitivity) a k reflexi etických otázek.

Očekávané výsledky učení jsou rozdělené do 5 tematických okruhů, vycházejících z klíčových oborových konceptů (big ideas of science):

- Živé struktury a jejich funkce
- Organismy a prostředí
- Rozmnožování a dědičnost
- Evoluce a rozmanitost
- Dynamická planeta

Očekávané výsledky učení se vždy zaměřují na organismy včetně člověka. Lidskému zdraví se věnuje obor Výchova ke zdraví a bezpečí.

Formulace výsledků učení zdůrazňují využívání badatelských metod při zkoumání živých organismů a jevů v přírodním prostředí a vedou k chápání významu péče a ochrany životního prostředí. Důraz se klade na kritickou práci s informačními zdroji, promyšlené využívání digitálních technologií a na laboratorní a terénní práci. Organizace výuky (zařazování delších časových bloků) by měla umožnit učení venku a v souvislostech a aktivní zapojení žáka do péče o přírodu.

Živé struktury a jejich funkce

CAP-PRI-001-ZV9-001

Rozpozná složení organismů z buněk s použitím mikroskopu a při další práci s informačními zdroji objasní funkci buňky jako komplexního živého celku.

CAP-PRI-001-ZV9-002

Na základě pokusu popíše faktory ovlivňující základní životní procesy v organismech včetně člověka.

CAP-PRI-001-ZV9-003

Objasní základní vnější a vnitřní stavbu vybraných organismů včetně člověka a fungování těla jako celku s vysvětlením funkce orgánů a orgánových soustav pomocí modelu.

Organismy a prostředí

CAP-PRI-002-ZV9-004

Vytvoří zjednodušující model vztahů mezi organismy navzájem a prostředím v ekosystému na základě vlastního pozorování a práce s informačními zdroji a na konkrétních příkladech posoudí udržitelnost využívání ekosystému člověkem.

CAP-PRI-002-ZV9-005

Podílí se na návrhu způsobu obnovy nebo ochrany cenného nebo člověkem narušeného území v regionu a posoudí možné dopady navrženého opatření.

CAP-PRI-002-ZV9-006

Zapojí se do péče o přírodu ve svém okolí nebo do aktivit pro její obnovu.

CAP-PRI-002-ZV9-007

Objasní roli přírodních procesů v příčinách, dopadech a opatřeních týkajících se změn klimatu.

CAP-PRI-002-ZV9-008

Zhodnotí význam přírody pro život člověka na základě vědeckých důkazů a s využitím konkrétních příkladů.

Rozmnožování a dědičnost

CAP-PRI-003-ZV9-009

Zhodnotí výhody a nevýhody pohlavního a nepohlavního rozmnožování pro projevení se konkrétních znaků s ohledem na dané prostředí.

CAP-PRI-003-ZV9-010

Vysvětlí význam DNA pro jedince a diskutuje o výhodách a rizikách jejího pozměňování.

Evoluce a rozmanitost

CAP-PRI-004-ZV9-011

Vysvětlí, jak vlastnosti vybraného organismu souvisejí s jeho vývojem a umožňují mu přežít a rozmnožit se.

CAP-PRI-004-ZV9-012

Určí vybrané druhy a zdůvodní jejich zařazení do taxonomických skupin na základě typických znaků a popíše evoluci skupin organismů s použitím vhodných vyobrazení vývoje.

CAP-PRI-004-ZV9-013

Na základě pozorování a společných diskusí analyzuje shody a rozdíly ve vývoji a životních projevech mezi člověkem a ostatními živočichy.

CAP-PRI-004-ZV9-014

Reflektuje svůj vztah k přírodě na základě aktivit podporujících environmentální senzitivitu, ocenění rozmanitosti a chápání evoluční příbuznosti lidí a ostatních organismů.

Dynamická planeta

CAP-PRI-005-ZV9-015

Odvozuje význam minerálů, hornin a půdy na základě charakteristik zjištěných z informačních zdrojů a pomocí zkoumání jejich vlastností.

CAP-PRI-005-ZV9-016

Vysvětlí vztah mezi pohyby litosférických desek a vznikem a přeměnou hornin na základě studia informačních zdrojů a modelů.

CAP-PRI-005-ZV9-017

Objasní příčiny neobnovitelnosti a nerovnoměrného rozložení zdrojů minerálů, energie, podzemní vody a dopady jejich těžby a využití na zdraví lidí a přírodu.

CAP-PRI-005-ZV9-018

Objasní události významné pro vznik a vývoj života v jednotlivých geologických érách (včetně vymírání v současnosti) s využitím časové osy a informačních zdrojů; vybrané události dokládá na příkladech hornin a zkamenělin z regionu.

Výtvarná a filmová výchova

Vzdělávací oblast Umění a kultura

Vzdělávací oblast Umění a kultura poskytuje žákovi rozmanité příležitosti k vlastní tvorbě a interpretaci, ke komunikaci uměleckými prostředky, k estetickému vnímání a prožívání světa i jeho utváření. Umožňuje žákovi uvědomit si a rozvíjet vlastní kreativitu a porozumět procesu tvorby a interpretace, především na základě vlastních tvůrčích činností a přímé zkušenosti ze setkání s uměleckými díly. Umělecké myšlení obohacuje přístupy ve vzdělávání o rovinu osobní, intuitivní a citovou a v tandemu s vědeckým a exaktním vnímáním světa podporuje komplexně osobnostní rozvoj žáka.

Vzdělávací oblast pomáhá utvářet žákův vztah k uměleckému a kulturnímu dědictví, zároveň mu přibližuje diverzitu umělecké tvorby a kulturních projevů.

Cílem oblasti je vybavit žáka nejen soubory znalostí, dovedností, osobnostních kvalit a hodnot specifických pro obory uměleckého vzdělávání, ale i takových, které uplatní mimo umělecké pole, v celoživotním vzdělávání a každodenním životě.

Důrazem na wellbeing žáků může oblast Umění a kultura významně přispět k jejich psychické pohodě, ke kultivaci vzájemných vztahů a celkově k pozitivnímu klimatu školního společenství. Pomáhá vytvářet prostředí, které je vnímavé k individualitě každého žáka, respektuje a podporuje různorodost a zároveň vytváří prostor pro spolupráci, sdílení a společné tvoření. Rozmanitě tvůrčí a interpretační činnosti poskytují všem žákům bez rozdílu příležitosti k sebepoznání, seberealizaci, participaci na společném díle, na uměleckém a kulturním dění školy, komunity, místa.

Vzdělávací oblast Umění a kultura je tvořena vzdělávacími obsahy výtvarné výchovy, hudební výchovy, dramatické výchovy, taneční a pohybové výchovy a filmové výchovy. Tyto obsahy jsou rozčleněné do dvou vzdělávacích oborů: Výtvarná a filmová výchova a Hudební, taneční a dramatická výchova. Škola by měla hledat/vytvářet příležitosti k propojování obou oborů tak, aby žák poznával uměleckou tvorbu v její provázanosti, integritě, komplexnosti.

Obsahy dvou vzdělávacích oborů jsou rozdělené do tří tematických okruhů:

- Vlastní tvorba a její sdílení / Interpretace, vlastní tvorba a její sdílení [1] – žák různými uměleckými prostředky vyjadřuje podle individuálních schopností své vjemy, pocity, prožitky, představy, myšlenky, zpracovává různé náměty a témata, interpretuje díla jiných nebo prezentuje svá a reflektuje proces individuální i skupinové tvorby a interpretace.
- Recepte a reflexe uměleckého díla – žák se setkává s různými uměleckými díly, učí se porozumět jazyku různých druhů umění a s větší mírou porozumění reflektovat svůj zážitek ze setkání s uměním.
- Kulturní povědomí a jednání – žák přirozeně utváří postoje k uměleckému a kulturnímu dědictví, současnému umění a rozmanitým projevům kultury v dnešním světě. Obsahy a cíle tematického okruhu podporují místně zakotvené učení a identifikaci s místem, ve kterém žák žije.

Základní formou realizace Výtvarné a filmové výchovy a Hudební, taneční a dramatické výchovy je na obou stupních pravidelná kontinuální výuka. Škola si pro vybrané vzdělávací obsahy ovšem může zvolit další formy realizace – umělecké tematické bloky, tvůrčí dílny, třídní nebo školní projekty. Pro všechny formy výuky je vhodná spolupráce se základními uměleckými školami, uměleckými a kulturními institucemi a organizacemi nebo spolupráce učitele a výkonného umělce. Tato spolupráce vytváří příležitosti pro to, aby se žák setkal s uměleckými obsahy v různých kontextech, mohl vnímat umělecká díla v jejich původní podobě a v autentickém prostředí nebo měl možnost přímého setkání se živým uměním, ať už se jedná o divadlo, tanec, nebo hudbu aj.

Zprostředkování zpětné vazby u jakékoli tvůrčí činnosti a autorského výstupu musí vždy probíhat v atmosféře vzájemné důvěry a respektu k jedinečnosti každého žáka. Důležité je podporovat vnitřní motivaci žáka, jeho osobní nasazení a zodpovědnost provázející celý tvůrčí proces. K hodnocení je zapotřebí přistupovat z pohledu pokroku žáka, v souvislosti s dovednostmi, kterých již dosáhl, a s důrazem na kvalitu jeho zapojení se do procesu tvorby. V hodnocení lze ocenit i žákovu chuť rozvíjet své dovednosti, tvořit, experimentovat a dále pracovat na díle s vědomím, že se jedná o výsledek určité etapy tvorby. V hodnocení je důležité věnovat pozornost i mife žákovu zapojení do reflexí a společných diskusí o vlastním tvorbě a interpretaci i o uměleckém díle.

[1] V oboru Hudební, taneční a dramatická výchova mají velký význam i interpretační činnosti. Interpretaci rozumíme způsob, jakým žák přistupuje k původnímu uměleckému dílu a jak ho předává posluchačům nebo divákům.

Vzdělávací obor Výtvarná a filmová výchova

Vzdelávaci obor Výtvarná a filmová výchova sa zameriava na obsahy výtvarného a filmového umenia, v širšom pojetí môže zahŕňať i rôzne prejavy audiovizuálnej tvorby a kultúry (videoart, videa na internetových stránkach a sociálnych sítich, televíznej produkcie).

Cílem tvůrčích činností, při kterých se žák seznamuje s vyjadřovacími prostředky oboru, je poskytnout mu prostor pro seberealizaci, vnímání vizuálního umění a pochopení tvůrčího procesu jako celku.

Na 1. stupni vycházejí činnosti z dětské hravosti a spontaneity, využívají žákovu fantazii. Žák navazuje na své dosavadní, zejména výtvarné zkušenosti a zážitky a postupně se seznamuje s dalšími prostředky a postupy, vycházejícími především z výtvarného umění. Na 2. stupni tyto zkušenosti již samostatně aplikuje a kombinuje s ohledem na tvůrčí záměr, a to jak při individuální, tak společné tvorbě, a zároveň objevuje vztahy mezi jednotlivými druhy umění a experimentuje s jejich různorodými prostředky.

Vzdělávací obor je rozdělený do tří tematických okruhů: 1) vlastní tvorba a její sdílení, 2) recepce a reflexe uměleckého díla a 3) kulturní povědomí a jednání, které se navzájem prolínají.

Tematický okruh Vlastní tvorba a její sdílení se zaměřuje na tvůrčí proces. Jedná se o postup od autorského záměru přes jeho realizaci až k reflexi, sdílení a prezentaci výsledků. V tomto procesu je důležité nalézání vhodných vyjadřovacích prostředků a experimentování s nimi. Žáci se učí tvůrčí práci

s rozmanitými materiály, prostředky, postupy a technologiemi. Zejména na 1. stupni je důležité, aby byla při tvůrčích činnostech a individuální či společné hře rozvíjena jemná motorika a současně se utvářela škála oborových pojmů.

V tematickém okruhu Recepte a reflexe uměleckého díla dostává žák příležitost sdílet s ostatními zážitky ze setkání s uměleckým dílem. Důležité je to, aby žák mohl na umělecké dílo reagovat vlastní tvorbou, a to neverbálními i verbálními prostředky. Na 2. stupni si žák rozšiřuje schopnost reagovat i na jiná než umělecká díla a při jejich posouzení využívat vhodné oborové pojmy a formulovat svůj postoj k nim.

V rámci tematického okruhu Kulturní povědomí a jedná se se žák učí chápat důležitost umění a kultury pro společnost a jejich význam pro sebe i ostatní. Seznamuje se s různými kulturními aktivitami, tradicemi a institucemi, především ve svém okolí a regionu, na 2. stupni pak i v širším kontextu národním, evropském a mezinárodním. Objevuje rozmanitost výtvarné a audiovizuální kultury a hledá si k ní osobní vztah. Současně si uvědomuje vliv digitálních technologií na umění a kulturu a poznává možnosti jejich tvůrčího využití.

Pro naplnění cílů oboru je důležitá spolupráce školy s institucemi, které umožňují přímé setkání s uměním a kulturou.

Vlastní tvorba a její sdílení

UAK-VFV-001-ZV9-001

Uplatňuje a kombinuje při vlastní tvorbě prvky výtvarného umění

UAK-VFV-001-ZV9-002

Realizuje svůj tvůrčí záměr s využitím prostředků výtvarného umění, filmového umění a jejich kombinací.

UAK-VFV-001-ZV9-003

Užívá a kombinuje prostředky filmu s důrazem na vyprávění pomocí pohyblivého obrazu.

UAK-VFV-001-ZV9-004

Dokumentuje vlastní tvorbu a vede si přehled zdrojů pro inspiraci a využití ve své další tvorbě.

UAK-VFV-001-ZV9-005

Reflektuje svou tvůrčí výtvarnou či filmovou zkušenost a přijímá zpětnou vazbu jako impuls pro další tvorbu.

Recepce a reflexe uměleckého díla

UAK-VFV-002-ZV9-006

Popíše zážitek z výtvarného a audiovizuálního díla a zhodnotí, v čem spatřuje jejich význam.

UAK-VFV-002-ZV9-007

Komunikuje o uměleckých dílech minulosti a současnosti i o běžné vizuální a audiovizuální produkci s použitím oborových pojmů.

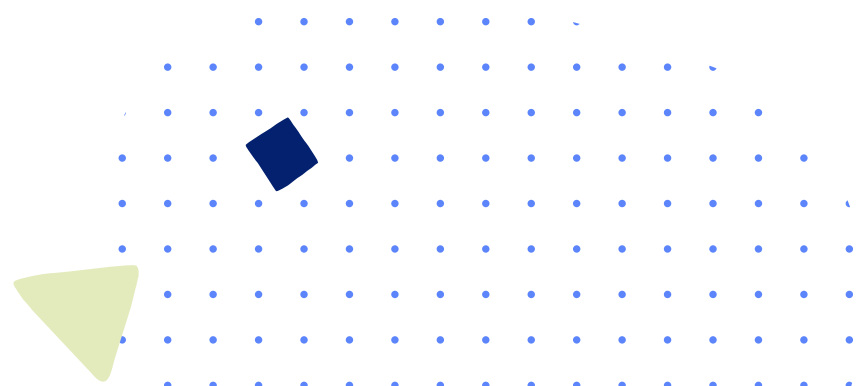
Kulturní povědomí a jednání

UAK-VFV-003-ZV9-008

Uvede příklady vlivu nových technologií na proměnu umělecké tvorby a jejího vnímání.

UAK-VFV-003-ZV9-009

Představí ostatním konkrétní dílo, projev nebo osobnost z oblasti výtvarného a filmového umění a zdůvodní, v čem spatřuje jejich význam.

Hudební, taneční a dramatická výchova

Vzdělávací oblast Umění a kultura

Vzdělávací oblast Umění a kultura poskytuje žákovi rozmanité příležitosti k vlastní tvorbě a interpretaci, ke komunikaci uměleckými prostředky, k estetickému vnímání a prožívání světa i jeho utváření. Umožňuje žákovi uvědomit si a rozvíjet vlastní kreativitu a porozumět procesu tvorby a interpretace, především na základě vlastních tvůrčích činností a přímé zkušenosti ze setkání s uměleckými díly. Umělecké myšlení obohacuje přístupy ve vzdělávání o rovinu osobní, intuitivní a citovou a v tandemu s vědeckým a exaktním vnímáním světa podporuje komplexně osobnostní rozvoj žáka.

Vzdělávací oblast pomáhá utvářet žákův vztah k uměleckému a kulturnímu dědictví, zároveň mu přibližuje diverzitu umělecké tvorby a kulturních projevů.

Cílem oblasti je vybavit žáka nejen soubory znalostí, dovedností, osobnostních kvalit a hodnot specifických pro obory uměleckého vzdělávání, ale i takových, které uplatní mimo umělecké pole, v celoživotním vzdělávání a každodenním životě.

Důrazem na wellbeing žáků může oblast Umění a kultura významně přispět k jejich psychické pohodě, ke kultivaci vzájemných vztahů a celkově k pozitivnímu klimatu školního společenství. Pomáhá vytvářet prostředí, které je vnímavé k individualitě každého žáka, respektuje a podporuje různorodost a zároveň vytváří prostor pro spolupráci, sdílení a společné tvoření. Rozmanité tvůrčí a interpretační činnosti poskytují všem žákům bez rozdílu příležitosti k sebepoznání, seberealizaci, participaci na společném díle, na uměleckém a kulturním dění školy, komunity, místa.

Vzdělávací oblast Umění a kultura je tvořená vzdělávacími obsahy výtvarné výchovy, hudební výchovy, dramatické výchovy, taneční a pohybové výchovy a filmové výchovy. Tyto obsahy jsou rozčleněné do dvou vzdělávacích oborů: Výtvarná a filmová výchova a Hudební, taneční a dramatická výchova. Škola by měla hledat/vytvářet příležitosti k propojování obou oborů tak, aby žák poznával uměleckou tvorbu v její provázanosti, integritě, komplexnosti.

Obsahy dvou vzdělávacích oborů jsou rozdělené do tří tematických okruhů:

- Vlastní tvorba a její sdílení / Interpretace, vlastní tvorba a její sdílení [1] – žák různými uměleckými prostředky vyjadřuje podle individuálních schopností své vjemy, pocity, prožitky, představy, myšlenky, zpracovává různé náměty a témata, interpretuje díla jiných nebo prezentuje svá a reflektuje proces individuální i skupinové tvorby a interpretace.
- Recepce a reflexe uměleckého díla – žák se setkává s různými uměleckými díly, učí se porozumět jazyku různých druhů umění a s větší mírou porozumění reflektovat svůj zážitek ze setkání s uměním.
- Kulturní povědomí a jednání – žák přirozeně utváří postoje k uměleckému a kulturnímu dědictví, současnému umění a rozmanitým projevům kultury v dnešním světě. Obsahy a cíle tematického okruhu podporují místně zakotvené učení a identifikaci s místem, ve kterém žák žije.

Základní formou realizace Výtvarné a filmové výchovy a Hudební, taneční a dramatické výchovy je na obou stupních pravidelná kontinuální výuka. Škola si pro vybrané vzdělávací obsahy ovšem může zvolit další formy realizace – umělecké tematické bloky, tvůrčí dílny, třídní nebo školní projekty. Pro všechny formy výuky je vhodná spolupráce se základními uměleckými školami, uměleckými a kulturními institucemi a organizacemi nebo spolupráce učitele a výkonného umělce. Tato spolupráce vytváří příležitosti pro to, aby se žák setkal s uměleckými obsahy v různých kontextech, mohl vnímat umělecká díla v jejich původní podobě a v autentickém prostředí nebo měl možnost přímého setkání se živým uměním, ať už se jedná o divadlo, tanec, nebo hudbu aj.

Zprostředkování zpětné vazby u jakékoli tvůrčí činnosti a autorského výstupu musí vždy probíhat v atmosféře vzájemné důvěry a respektu k jedinečnosti každého žáka. Důležité je podporovat vnitřní motivaci žáka, jeho osobní nasazení a zodpovědnost provázející celý tvůrčí proces. K hodnocení je zapotřebí přistupovat z pohledu pokroku žáka, v souvislosti s dovednostmi, kterých již dosáhl, a s důrazem na kvalitu jeho zapojení se do procesu tvorby. V hodnocení lze ocenit i žákovu chuť rozvíjet své dovednosti, tvořit, experimentovat a dále pracovat na díle s vědomím, že se jedná o výsledek určité etapy tvorby. V hodnocení je důležité věnovat pozornost i míře žákova zapojení do reflexí a společných diskusí o vlastní tvorbě a interpretaci i o uměleckém díle.

[1] V oboru Hudební, taneční a dramatická výchova mají velký význam i interpretační činnosti. Interpretací rozumíme způsob, jakým žák přistupuje k původnímu uměleckému dílu a jak ho předává posluchačům nebo divákům.

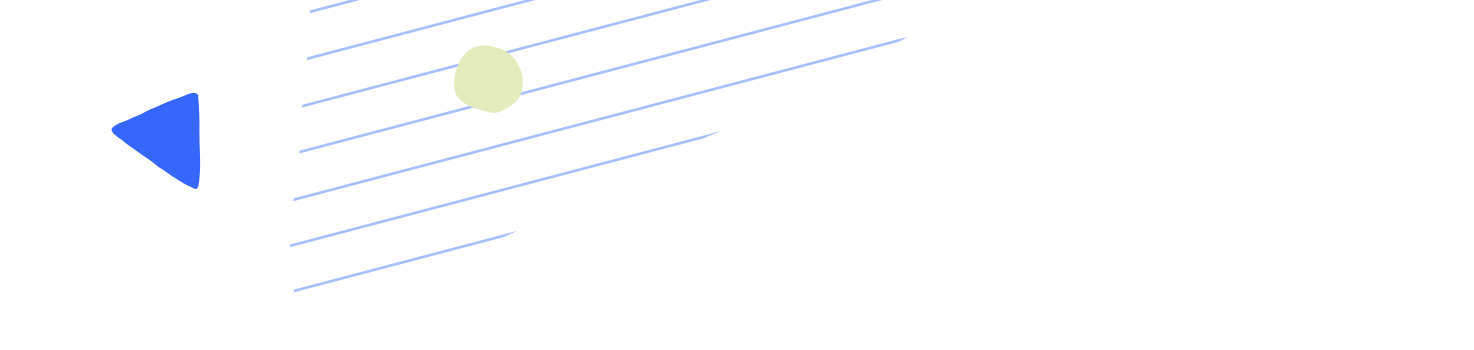
Vzdělávací obor Hudební, taneční a dramatická výchova

Vzdělávací obor Hudební, taneční a dramatická výchova je primárně založený na využívání sebe sama (svého těla, hlasu, pohybu, instrumentačních dovedností) jako prostředku uměleckého vyjádření. Jeho podstatou je bezprostřední a jedinečné setkání umělce a diváka/posluchače, ať už se jedná o setkání se spolužáky ve třídě nebo se živým uměním v autentickém prostředí mimo školu.

V tematickém okruhu Interpretace, vlastní tvorba a její sdílení jsou akcentovány činnosti rozvíjející múzické dovednosti žáka. Rozvíjejí reprodukční, interpretační a tvůrčí vyjadřování žáka a dovednost komunikovat prostřednictvím osvojených vyjadřovacích prostředků umění – uměleckých druhů od prosté nápodoby, po interpretaci, vlastní tvorbu až po sdílení vlastní tvorby s diváky/posluchači. Působí na rozvoj žákovy jedinečné osobnosti v její celistvosti. Dávají prostor pro seberealizaci, podněcují fantazii a posilují emoční inteligenci. V procesu tvorby žák rozvíjí a kultivuje své vyjadřovací schopnosti, verbální i neverbální komunikaci, empatii a sociální inteligenci, vnímavou pozornost a respekt vůči sobě, prostředí a společenství.

Na 1. stupni vycházejí tvůrčí činnosti z dětské hravosti, spontaneity a přirozené potřeby vyjadřovat se hlasem, pohybem a hrou.

Na 2. stupni nabízejí tvůrčí a umělecké činnosti žákovi širokou škálu možností individuální volby výrazových prostředků pro své vlastní sdělení, zároveň mu umožňují přijímat různé role ve společném tvůrčím nebo interpretačním procesu a budují schopnost týmové spolupráce. Žák nachází vlastní preference a uvědomuje si význam těchto činností pro svůj rozvoj.

Hudební činnosti specificky rozvíjejí hudební schopnosti žáka, jež se následně projevují individuálními hudebními dovednostmi sluchovými, rytmickými, pěveckými, intonačními, instrumentálními, hudebně pohybovými, hudebně tvořivými a poslechovými. Vedou žáka k porozumění hudebnímu umění, aktivnímu vnímání hudby a zpěvu a k jejich využívání jako svébytného prostředku komunikace. Pro budování těchto dovedností je potřebná pravidelnost, dlouhodobost a kontinuita.

Tvůrčí a interpretační činnosti vycházející z kreativního tance pomáhají žákovi vytvářet trvalé vztahy mezi myšlením, prožíváním a fyzickou složkou. Prostřednictvím kreativních pohybových her, taneční tvorby a improvizace rozvíjí žák své osobité pohybové a taneční vyjadřování, citovost, citlivost a tělesnou inteligenci. S respektem k individuálním dispozicím vede učitel žáka k sebepoznávání skrze pohyb, k vnímání vlastního těla, posilování sebedůvěry a k pochopení významu pohybu.

Tvůrčí činnosti vycházející z divadla zobrazují uměleckými prostředky svět mezilidských vztahů a situací. Žák v individuální, ale zejména skupinové a týmové tvorbě využívá prostředky divadla ke komunikaci s divákem, ale i k prozkoumávání situací, vztahů, příběhů, témat. Skrze improvizace, hry, divadelní tvorbu a jejich reflexi se tak učí porozumět jak prostředkům a postupům divadla, tak sobě samému, druhým, objevovat svět okolo sebe z nových perspektiv.

V tematickém okruhu Recepce a reflexe uměleckého díla dostává žák na 1. stupni příležitost sdílet spolu s ostatními zážitek ze setkání s uměleckým dílem a vypovídat o něm přirozeným jazykem nebo skrze vlastní tvůrčí činnost. Na 2. stupni popisuje svůj zážitek s porozuměním základním prostředkům, struktuře i významu díla. Žák se může s uměleckými díly seznamovat zprostředkovaně formou audiozáznamů a videozáznamů, ale škola by měla umožnit i přímý kontakt se živým uměním. Ten rozvíjí porozumění žáka podstatě tohoto oboru a žákovy schopnosti vnímat umělecká díla v autentickém a jedinečném okamžiku setkání umělce a diváka/posluchače.

V tematickém okruhu Kulturní povědomí a jednání se žák učí porozumět významu živého umění a kultury pro sebe i pro společnost. Seznamuje se s příklady různých kulturních aktivit, tradic, institucí, zejména v místě, kde žije, ve svém regionu a na 2. stupni i v širším měřítku. Poznává živé umění a kulturu v jejich diverzitě, pestrosti a hledá si k nim svůj osobní vztah.

Vzhledem k provázanosti oboru se živým uměním a kulturou je pro naplňování jeho cílů vítaná spolupráce školy s uměleckými a kulturními institucemi, základními uměleckými školami, institucemi neformálního vzdělávání, umělci z praxe.

Interpretace, vlastní tvorba a její sdílení

UAK-HTD-001-ZV9-001 Zapojuje se do tvůrčího procesu v různých rolích na základě svých schopností, osvojených dovedností a osobních preferencí.
UAK-HTD-001-ZV9-002 Vědomě využívá své hudební schopnosti a dovednosti získané prostřednictvím vokálních, instrumentálních a hudebně pohybových činností v individuálních i skupinových aktivitách.
UAK-HTD-001-ZV9-003 Využívá osvojené postupy, prostředky kreativního tance k vnímání vlastního těla, k osobitému pohybovému a tanečnímu vyjadřování a k vlastní tvorbě.
UAK-HTD-001-ZV9-004 Využívá postupy a prostředky divadla k vlastní tvorbě, prozkoumávání témat, mezilidských vztahů a situací, poznávání sebe sama.
UAK-HTD-001-ZV9-005 Reflektuje tvůrčí a interpretační proces s využitím základních oborových pojmů.

Recepce a reflexe uměleckého díla

UAK-HTD-002-ZV9-006 Oceňuje díky zkušenostem získaným z poslechových činností kvalitu a přínos hudebního díla.
UAK-HTD-002-ZV9-007 Využívá získané zkušenosti a znalosti k vlastnímu výkladu uměleckého díla a jeho základní analýze.

Kulturní povědomí a jednání

UAK-HTD-003-ZV9-008 Zhodnotí přínos svého zapojení do třídních, školních nebo místních kulturních nebo uměleckých aktivit a projektů.
UAK-HTD-003-ZV9-009 Uvede příklady živého umění, kulturních projevů, akcí, tradic a kulturních institucí na regionální, národní i celosvětové úrovni.

Výchova ke zdraví a bezpečí

Vzdělávací oblast Člověk, zdraví a bezpečí

Vzdělávací oblast Člověk, zdraví a bezpečí (dále VO ČŽB) je vymezená na základě celostního pojetí zdraví (bio-psycho-sociálně). Zajišťuje v základním vzdělávání cílený a systematický rozvoj pohybových dovedností a tělesné zdatnosti žáka, zdravého životního stylu, preventivní a aktuální ochrany zdraví v běžných situacích i při mimořádných událostech, osobních kvalit žáků, jeho jednání i schopností rozhodovat se v různých životních situacích ve prospěch zdraví a bezpečí. VO ČŽB představuje specifickou oblast kompenzující vzrůstající dopad trendů negativně ovlivňujících životní styl žáka.

VO ČŽB svým pojetím a obsahem reaguje na výrazné společensko-politické události (pandemie, mimořádné přírodní události, válečné konflikty, migrace, zpochybňování a nestabilita demokratických principů, energetická krize atd.), které měly a mají zásadní vliv na zdraví a bezpečí (snížení množství pohybových aktivit, nárůst nadváhy a obezity žáků, negativní posun ve stravování žáků, zvýšený výskyt psychických problémů žáků, změny ve složení týmů tříd – nárůst počtu žáků s odlišným mateřským jazykem atd.). Význam VO ČŽB je zdůrazněn v mezinárodních dokumentech i ve strategických dokumentech jednotlivých resortů a v meziresortních dohodách, které zdůrazňují začlenění pohybových aktivit, široké problematiky zdraví a bezpečí v základním vzdělávání.

Cílem VO ČŽB je seznamovat žáka (ve vazbě na jeho věk, schopnosti a potřeby) s tím, že žák sám nebo ve spolupráci s ostatními může výrazně ovlivňovat své zdraví a zdraví jiných. K tomu potřebuje získat znalosti, dovednosti, návyky a postoje související s rozvojem pohybových dovedností a tělesné zdatnosti, preventivní podporou zdraví v každodenním životě, s uplatňováním vlastního odpovědného jednání a rozhodování v situacích týkajících se zdraví a bezpečí, s rozvojem mezilidských vztahů, s možnostmi ovlivňovat kvalitu prostředí a svůj budoucí život. Ve VO ČŽB má velký význam propojování formálního a neformálního vzdělávání a spolupráce s partnery mimo školu i podpora žáků se SVP a žáků nadaných a mimořádně nadaných.

VO ČŽB je v základním vzdělávání úzce propojená s klíčovými kompetencemi, průřezovými tématy a s kulturou školy, které směřují k podpoře všestranné pohody žáka – wellbeingu. Ve vzdělávání se využívá především činnosti, aktivizační a prožitkové učení s konkrétními příklady a diskusemi nad vhodností a účinností konkrétních postupů a jednání. To by mělo žákovi umožnit získávat praktické zkušenosti a návyky, vést k sebepoznávání i ke vzájemnému poznávání, k posilování jeho odolnosti, k účinné spolupráci a k odpovědnému rozhodování v různých životních situacích.

Ve VO ČŽB se propojují 2 vzdělávací obory. Tělesná výchova zahrnuje 1. i 2. stupeň základního vzdělávání. Výchova ke zdraví a bezpečí je ve VO ČŽB vymezená pro 2. stupeň základního vzdělávání a přímo navazuje na danou problematiku na 1. stupni, která je součástí VO Člověk a jeho svět.

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví a bezpečí

Vzdělávací obor Výchova ke zdraví a bezpečí (dále VZB) v rámci vzdělávací oblasti ČŽB podporuje celkový rozvoj jedince a vede k celoživotní potřebě aktivně uplatňovat zdravý a bezpečný způsob života.

VZB se podílí na formování zdravotní a bezpečnostní gramotnosti, které jsou nutným předpokladem pro zodpovědný přístup k vlastnímu zdraví i zdraví ostatních lidí. Utvářet u žáka tyto gramotnosti představuje rozvíjet potřebné znalosti a dovednosti týkající se problematiky zdraví i bezpečí a utvářet postoje, které mu umožní se rychle a správně rozhodovat v každodenních i mezních situacích. Ke každodenní podpoře zdraví by žák měl získávat vnitřní motivaci a škola by měla podporovat zdravý způsob života ve výuce a při všech aktivitách školy.

Problematika zdraví a bezpečí prostupuje oběma stupni základního vzdělávání. Vzdělávací obsah je pojatý jako kontinuum, které žákovi umožňuje spirálovitě rozvíjet vzdělávací obsah a dosahovat očekávaných výsledků učení průběžně během celého vzdělávání – ve vazbě na potřeby a možnosti žáka.

Obsah vzdělávání ve VZB je tvořený čtyřmi vzájemně úzce provázanými tematickými okruhy: Ochrana a podpora zdraví – nemoci, úrazy, prevence, sexuální a reprodukční zdraví; Denní režim – hygiena, výživa a pohyb; Osobní bezpečí; Osobní bezpečí za mimořádných událostí a v souvislosti s obranou státu.

Osvojování očekávaných výsledků učení připravuje žáka na samostatné plánování denního režimu a aktivit z hlediska rozvoje a ochrany zdraví, směřuje k formování správného stravovacího chování, k praktickému uplatňování zásad tělesné a duševní hygieny v každodenním životě. Uvádí žáka do problematiky sexuálního dospívání, odpovědného, respektujícího a konsenzuálního sexuálního a partnerského chování. Orientuje žáka v základních mechanismech přenosu a vzniku nemocí a vytváří u něj návyky aktivní ochrany proti onemocněním a praktické dovednosti pro poskytování první pomoci. Rozvíjí dovednosti potřebné pro asertivní odmítání návykových látek. Vede žáka k bezpečnému chování a pohybu ve škole, mimo školu, v dopravě, v digitálním prostředí, v případech požárů, při mimořádných událostech antropogenních i působených přírodními vlivy na všech místech, kde se pohybuje, k aktivnímu zájmu o otázky obrany státu.

VZB využívá znalosti a dovednosti žáka získané v dalších vzdělávacích oborech (Tělesná výchova) a vzdělávacích oblastech (Člověk a jeho svět, Člověk a příroda, Geografie, Člověk a společnost, Člověk, jeho osobnost a svět práce, Informatika).

VZB staví na prožitkovém učení a praktických zkušenostech žáka, preferuje individualizaci vzdělávání. Respektuje individuální potenciál žáka, citlivě reaguje na jeho problémy. Pomáhá rozvoji vztahů mezi žáky, k dosažení očekávaných výsledků učení využívá jejich účast na organizaci, evaluaci a reflexi výuky. Zvyšuje odolnost žáka, potřebnou ke zvládání dopadů různých krizí na společnost, buduje dovednosti nutné ke zvládání mimořádných událostí. Cíleně využívá metody formativního hodnocení pro sledování pokroku žáka a motivuje ho k dalšímu rozvíjení osobnostního potenciálu.

Vzhledem k aktuálním společensko-politickým událostem posledních let se význam VZB zvyšuje. Systémové působení na žáka by mělo být kontinuinální, provázané s kulturou školy, s činnostmi probíhajícími ve výuce v propojení s aktivitami uplatňovanými ve školním a mimoškolním režimu žáka.

Ochrana a podpora zdraví – nemoci, úrazy, prevence, sexuální a reprodukční zdraví

CZB-VZB-001-ZV9-001

Posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých s využitím příkladů přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím.

CZB-VZB-001-ZV9-002

Na základě znalosti základních mechanismů vzniku nemocí (infekčních, neinfekčních, degenerativních, psychosomatických aj.) uplatňuje zásady aktivní ochrany zdraví.

CZB-VZB-001-ZV9-003

Zdůvodní význam odpovědného, respektujícího sexuálního a partnerského chování pro zdraví a bezpečí člověka, navrhne a aplikuje postupy ochrany reprodukčního a sexuálního zdraví.

CZB-VZB-001-ZV9-004

Analyzuje a hodnotí tělesné a psychosociální změny v období dospívání a adekvátně na ně reaguje, rozezná nevhodné i nekonsenzuální chování související se sexualitou ve fyzickém i digitálním prostředí.

CZB-VZB-001-ZV9-005

Uplatňuje osvojené návyky a dovednosti v situacích úrazů a náhle vzniklých stavů, v rámci svých možností poskytne první pomoc ve škole.

Denní režim – hygiena, výživa a pohyb

CZB-VZB-002-ZV9-006

Na základě zásad zdravého životního stylu plánuje a upravuje svůj denní režim a každodenní činnosti.

CZB-VZB-002-ZV9-007

Zdůvodní význam tělesné, intimní a duševní hygieny pro podporu zdraví a samostatně využívá osvojené dovednosti k regeneraci sil a předcházení stresovým situacím.

CZB-VZB-002-ZV9-008

Sestaví jednodenní i dlouhodobý jídelníček na základě výživových doporučení, která aplikuje vzhledem k potřebám organismu.

Osobní bezpečí

CZB-VZB-003-ZV9-009

Zaujímá odmítavý postoj vůči nevhodnému chování (vulgárnímu, násilnému, nerespektujícímu, agresivnímu, manipulativnímu) a v modelových situacích používá vhodné způsoby, jak se vůči takovému chování vymezit.

CZB-VZB-003-ZV9-010

Identifikuje nebezpečné aktivity a situace vyskytující se v digitálním prostředí a odůvodní, proč je důležité chránit zde bezpečí své i ostatních, včetně ochrany osobních údajů.

CZB-VZB-003-ZV9-011

Chová se zodpovědně, předvídavě a bezpečně ve škole, v neznámém prostředí i v prostředí virtuální reality, při styku s neznámými osobami, zvířaty a nebezpečnými předměty.

CZB-VZB-003-ZV9-012

Pohybuje se samostatně a bezpečně v běžném silničním provozu v roli chodce, cyklisty, spolujezdce, cestujícího ve veřejné dopravě, řeší modelové dopravní situace a zvládá zásady bezpečného chování v případech dopravní nehody.

CZB-VZB-003-ZV9-013

Uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika zneužívání legálních i nelegálních návykových látek se životní perspektivou člověka, vysvětlí rizika a dopady závislostního chování.

Osobní bezpečí za mimořádných událostí a v souvislosti s obranou státu

CZB-VZB-004-ZV9-014

Uplatňuje adekvátní způsoby bezpečného chování v modelových situacích ohrožení spojeného s mimořádnou událostí.

CZB-VZB-004-ZV9-015

Aplikuje zásady bezpečného chování při antropogenních mimořádných událostech a mimořádných událostech způsobených přírodními vlivy na místech, kde se pohybuje.

CZB-VZB-004-ZV9-016

Charakterizuje zásady požární prevence; v případě vzniku požáru adekvátně reaguje a v modelových situacích použije vhodné způsoby chování, metody a prostředky hašení požáru.

CZB-VZB-004-ZV9-017

Vysvětlí roli občana a jeho práva a povinnosti při zajišťování bezpečnosti a obrany státu, orientuje se v principech zajišťování vnější i vnitřní obrany, v bezpečnostním systému ČR a typech krizových stavů.

Tělesná výchova

Vzdělávací oblast Člověk, zdraví a bezpečí

Vzdělávací oblast Člověk, zdraví a bezpečí (dále VO ČZB) je vymezená na základě celostního pojetí zdraví (bio-psycho-sociálně). Zajišťuje v základním vzdělávání cílený a systematický rozvoj pohybových dovedností a tělesné zdatnosti žáka, zdravého životního stylu, preventivní a aktuální ochrany zdraví v běžných situacích i při mimořádných událostech, osobních kvalit žáka, jeho jednání i schopností rozhodovat se v různých životních situacích ve prospěch zdraví a bezpečí. VO ČZB představuje specifickou oblast kompenzující vzrůstající dopad trendů negativně ovlivňujících životní styl žáka.

VO ČZB svým pojetím a obsahem reaguje na výrazné společensko-politické události (pandemie, mimořádné přírodní události, válečné konflikty, migrace, zpochybňování a nestabilita demokratických principů, energetická krize atd.), které měly a mají zásadní vliv na zdraví a bezpečí (snížení množství pohybových aktivit, nárůst nadváhy a obezity žáků, negativní posun ve stravování žáků, zvýšený výskyt psychických problémů žáků, změny ve složení týmů tříd – nárůst počtu žáků s odlišným mateřským jazykem atd.). Význam VO ČZB je zdůrazněn v mezinárodních dokumentech i ve strategických dokumentech jednotlivých resortů a v meziresortních dohodách, které zdůrazňují začlenění pohybových aktivit, široké problematiky zdraví a bezpečí v základním vzdělávání.

Cílem VO ČZB je seznamovat žáka (ve vazbě na jeho věk, schopnosti a potřeby) s tím, že žák sám nebo ve spolupráci s ostatními může výrazně ovlivňovat své zdraví a zdraví jiných. K tomu potřebuje získat znalosti, dovednosti, návyky a postoje související s rozvojem pohybových dovedností a tělesné zdatnosti, preventivní podporou zdraví v každodenním životě, s uplatňováním vlastního odpovědného jednání a rozhodování v situacích týkajících se zdraví a bezpečí, s rozvojem mezilidských vztahů, s možnostmi ovlivňovat kvalitu prostředí a svůj budoucí život. Ve VO ČZB má velký význam propojování formálního a neformálního vzdělávání a spolupráce s partnery mimo školu i podpora žáků se SVP a žáků nadaných a mimořádně nadaných.

VO ČZB je v základním vzdělávání úzce propojená s klíčovými kompetencemi, průřezovými tématy a s kulturou školy, které směřují k podpoře všestranné pohody žáka – wellbeingu. Ve vzdělávání se využívá především činnostní, aktivizační a prožitkové učení s konkrétními příklady a diskusemi nad vhodností a účinností konkrétních postupů a jednání. To by mělo žákovi umožnit získávat praktické zkušenosti a návyky, vést k sebepoznávání i ke vzájemnému poznávání, k posilování jeho odolnosti, k účinné spolupráci a k odpovědnému rozhodování v různých životních situacích.

Ve VO ČZB se propojují 2 vzdělávací obory. Tělesná výchova zahrnuje 1. i 2. stupeň základního vzdělávání. Výchova ke zdraví a bezpečí je ve VO ČZB vymezená pro 2. stupeň základního vzdělávání a přímo navazuje na danou problematiku na 1. stupni, která je součástí VO Člověk a jeho svět.

Vzdělávací obor Tělesná výchova

Vzdělávací obor tělesná výchova (dále TV) rozvíjí u žáka cíleně pohybovou gramotnost, která zdůrazňuje osvojení základních znalostí o pohybu, o potřebném objemu a intenzitě pohybu v denním režimu, o jeho rozvíjejících i korektivních účincích na organismus atd., rozvoj pohybových dovedností a odpovídající tělesné zdatnosti a motivaci k pravidelnému každodennímu pohybu jako základu pro eliminaci sedavého způsobu života, který je příčinou nadváhy, vzniku svalové nerovnováhy, zdravotních problémů atd. Žák by tak měl získávat kladný postoj k pohybu jako základní životní potřebě.

Obsah vzdělávání v TV je členěn do tematických okruhů:

- Činnosti ovlivňující pohybové učení a zdraví – směřuje k osvojování pohybových dovedností, rozvoji tělesné zdatnosti, rozvoji pohybové tvořivosti, k organizaci pohybového režimu a k hygieně a bezpečnosti při pohybových činnostech.
- Činnosti podporující pohybové učení – směřuje k osvojení specifické TV terminologie a práci s informacemi o TV a sportu, k fair play jednání a dodržování pravidel her a soutěží, k zaznamenávání a vyhodnocování výkonů.
- Zdravotní a aplikovaná tělesná výchova – směřuje k pohybovému vzdělávání žáka s podporou. Zařazení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami do Zdravotní a aplikované tělesné výchovy (ZATV) je možné, až když není jeho zařazení do společného vzdělávání vhodné či s ohledem na jeho potřeby a zdravotní stav žádoucí. Obsah ZATV je součástí metodické podpory.

Očekávané výsledky učení (dále OVU) TV v souladu s tím směřují k rozvoji pohybových dovedností v širokém spektru pohybových činností, k rozvoji tělesné zdatnosti a adaptaci na tělesnou zátěž, k pohybové tvořivosti, k vlastnímu podílu na organizaci pohybového režimu, k hygienickým návykům a bezpečnému chování v prostředí sportovišť a přírody, ke komunikaci a spolupráci při pohybových činnostech, dodržování pravidel her a soutěží, fair play jednání, vzájemnému respektu, k ochraně přírody při pohybových činnostech atd. Realizované pohybové činnosti pak slouží jako nástroj pro pozitivní formování osobnostně-sociální úrovně žáka. Pohybové vzdělávání postupuje od spontánní a řízené pohybové činnosti žáka na 1. stupni (v koedukovaných skupinách žáků) k řízené a výběrové činnosti na 2. stupni, kde se případně spojuje výuka žákyň a žáků při činnostech, které nejsou z hlediska odlišné hmotnosti a síly nebezpečné (např. lyžování, turistika, plavání, tanec). Vzdělávání na 1. a 2. stupni na sebe navazuje v obsahu OVU. V TV je důležitá především trvalá pohybová aktivita žáka, ukázky činností, ohleduplnost, spolupráce, vlastní i vzájemné hodnocení žáků. Předpokladem pro osvojování pohybových dovedností je žákův prožitek z pohybu. V TV je velmi důležité motivační hodnocení, které vychází z individuálních předpokladů žáka i jeho aktuálního zdravotního stavu a je postavené na posuzování jeho osobního zlepšení. Proaktivní přístup k pohybovým činnostem napomáhá rozvíjet u žáka klíčové kompetence.

Objem TV v rozsahu minimálně 2 hodin týdně v každém ročníku je zachován. Na 1. stupni je povinně realizována plavecká výuka v minimálním rozsahu 40 hodin. Je žádoucí zařazovat volitelné předměty zaměřené na pohybové činnosti podle zájmu žáků a možností školy. TV by měla být ve škole podpořena vhodnými prostory a vybavením a dalšími pohybovými aktivitami v denním režimu žáka. Významné místo ve vzdělávání zaujímá spolupráce s partnery zaměřenými na organizaci zájmových pohybových činností žáků.

Činnosti ovlivňující pohybové učení a zdraví

<u>CZB-TEV-001-ZV9-001</u> Zvládá v souladu s individuálními možnostmi širší spektrum osvojovaných pohybových dovedností a uplatňuje je v individuálních a týmových pohybových činnostech.
<u>CZB-TEV-001-ZV9-002</u> Tvoří varianty pohybových dovedností podle zadání, své fantazie, hudebního a rytmického doprovodu, podle účelu pohybových činností, společně zvolené taktiky hry, soutěže.
<u>CZB-TEV-001-ZV9-003</u> Samostatně uplatňuje osvojené postupy ke zlepšení či udržení své tělesné zdatnosti, duševní a sociální pohody, k překonávání námahy a obtíží spojených s tělesnou a psychickou zátěží.
<u>CZB-TEV-001-ZV9-004</u> Aktivně se podílí na plánování a organizaci svého pohybového režimu (ve škole, mimo školu) a naplňuje ho.
<u>CZB-TEV-001-ZV9-005</u> Uplatňuje zásady hygieny a bezpečného chování při pohybových činnostech v prostředí sportovišť a přírody; aktivně předchází krizovým situacím a při jejich vzniku adekvátně reaguje.

Činnosti podporující pohybové učení

<u>CZB-TEV-002-ZV9-006</u> Používá osvojované tělocvičné názvosloví, správně reaguje na pokyny, povely, smluvená gesta a signály, samostatně řídí skupinu při pohybové činnosti.
<u>CZB-TEV-002-ZV9-007</u> Dodržuje základní pravidla her a soutěží, označí přestupky proti herním či soutěžním pravidlům a vysvětlí, v čem došlo k jejich porušení.
<u>CZB-TEV-002-ZV9-008</u> Zaznamená a zhodnotí s pomocí dostupných technologií pohybový výkon, na základě zjištěných výsledků a dalších podnětů usiluje o jeho zlepšení.
<u>CZB-TEV-002-ZV9-009</u> Naplňuje při pohybových činnostech některé olympijské myšlenky – čestné soupeření, respekt k odlišnostem, podpora znevýhodněných osob, ochrana přírody, uplatňování práv a povinností vyplývajících z různých rolí.
<u>CZB-TEV-002-ZV9-010</u> Spolupracuje při organizaci prostoru a pohybových činností ve známých i méně známých prostorech určených pro realizaci pohybových činností.
<u>CZB-TEV-002-ZV9-011</u> Vyhledá a prezentuje informace o aktuálním sportovním dění ve škole, v obci, regionu, ČR, ve světě.

Zdravotní a aplikovaná tělesná výchova

<u>CZB-TEV-003-ZV9-012</u> Samostatně uplatňuje speciální kompenzační, korektivní či jinak rozvíjející cvičení a aplikované pohybové činnosti v souladu s aktuálním zdravotním stavem s ohledem na své možnosti a zkušenosti a usiluje o optimální provedení.
<u>CZB-TEV-003-ZV9-013</u> Uplatňuje správné způsoby držení těla v různých polohách a pracovních činnostech.
<u>CZB-TEV-003-ZV9-014</u> Samostatně usiluje o zlepšení svých pohybových schopností a dovedností na základě zkušeností v různých pohybových činnostech.
<u>CZB-TEV-003-ZV9-015</u> Uplatňuje dovednosti odpovídající jeho subjektivně maximálnímu zapojení do širokého spektra aplikovaných pohybových činností, které jsou v souladu s jeho aktuálním zdravotním stavem.
<u>CZB-TEV-003-ZV9-016</u> Prostřednictvím aplikovaných pohybových aktivit prokazuje odpovídající sebevědomí a úspěšnost, klade si adekvátní motorické cíle a dosahuje jich.
<u>CZB-TEV-003-ZV9-017</u> Upozorní na činnosti či podmínky, které jsou v rozporu s jeho zdravotním stavem, projeví dostatek kompetencí pro jejich úpravu potřebnou pro účast v nich.
<u>CZB-TEV-003-ZV9-018</u> Vyhledává a užívá upravené didaktické, sportovní a sportovně-kompenzační pomůcky přizpůsobené pro jeho zapojení do pohybových činností na úrovni TV, rekreace a sportu, diskutuje o jejich využití pro rekreační pohybové činnosti.

Osobnostní a sociální výchova

Vzdělávací oblast Člověk, jeho osobnost a svět práce

Vzdělávací oblast Člověk, jeho osobnost a svět práce v základním vzdělávání systematicky rozvíjí sociálně-emocionální dovednosti žáka a dovednosti pro řízení vlastní kariéry. Podporuje žáka v sebepoznání, v plánování a reflektování vlastního rozvoje, posilování vlastní odolnosti a zvládání náročných situací, rozvíjení dobrých vztahů s druhými.

Významným cílem je postupná příprava žáka na celoživotní kariérový rozvoj, na další vzdělávací cestu a na svět práce. Vzdělávací oblast pomáhá porozumění dynamickému vývoji světa práce, významu celoživotního vzdělávání, podporuje úspěšný přechod mezi vzděláváním a prací, zvládání životních a kariérových změn. Přispívá také k získání zkušenosti s praktickými činnostmi a k rozvoji zručnosti žáka.

Vzdělávací obsah je členěný do vzdělávacích oborů Osobnostní a sociální výchova a Polytechnická výchova a praktické činnosti. Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Osobnostní a sociální výchova rozvíjí pozitivní sebepojetí žáka, odolnost vůči stresu, sebepoznání a sebeorganizaci. Věnuje se rozvoji pozitivního vnímání druhých lidí, komunikaci a zvládání konfliktů, prosociálního a etického chování. Zaměřuje se na kariérový rozvoj, využívání příležitostí v oblasti vzdělávání a práce, rovnováhu mezi volným časem a prací. Podporuje systematickou práci s osobním portfoliem. Žák si utváří pozitivní postoje k sobě, k druhým lidem, k vlastnímu rozvoji, učení i dalšímu vzdělávání a světu práce.

Vzdělávací obor Polytechnická výchova a praktické činnosti přispívá k rozvoji žáka v oblasti zručnosti, tvořivosti a získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti. Prostřednictvím integrace souvisejících vědeckých disciplín (STEM) podporuje žáka v aktivním a přínosném využívání techniky v životě. Praktické činnosti jsou příležitostí také pro osobní rozvoj žáka.

Vzdělávací obor Osobnostní a sociální výchova

Vzdělávací obor Osobnostní a sociální výchova zahrnuje také etický a kariérový rozvoj žáka. Kontinuálně, průběžně na 1. a 2. stupni, systematicky a komplexně rozvíjí potřebné znalosti, dovednosti, hodnoty, postoje, které explicitně podporují odolnost žáka vedoucí ke zvládání běžných i náročných životních situací.

Obor rozvíjí praktickými, zkušenostními přístupy seberefektivní, seberegulační a psychohygienické dovednosti, interakční, komunikační a prosociální chování. Základní psychosociální dovednosti jsou primární prevencí a základem pro duševní zdraví, podporují motivaci k učení a ve spojení s kariérovými dovednostmi odpovídají současnému celostnímu pojetí kariéry. Obor přispívá k sebepoznání a ke kvalitě života žáka. Podporuje sociálně-emocionální dovednosti, odpovědný přístup k sobě i druhým, k seberozvoji a celoživotnímu učení, k zapojení se v měnící se společnosti a světě práce. Specifikem oboru je to, že učivem je žák sám, stává se jím konkrétní žakovská skupina a stávají se jím běžné situace každodenního života, včetně těch budoucích. Obor vytváří prostor pro to, aby mohl žák v bezpečném prostředí a s oporou reflektovat, rozvíjet či regulovat způsoby prožívání a chování. Vytváří příležitost pro zkoušení, objevování a získávání vhodných mechanismů reagování na vnitřní a vnější svět.

Obsah vzdělávacího oboru Osobnostní a sociální výchova je rozdělený do tří tematických okruhů:

- Osobnostní rozvoj
- Sociální a etický rozvoj
- Kariérový rozvoj

Osobnostní rozvoj se zaměřuje zejména na sebepojetí žáka, sebepoznávání, zvládání stresu a náročných situací, efektivní strategie učení, sebeorganizaci a plánování vlastního rozvoje. Sociální a etický rozvoj se věnuje sociálně-emocionálním dovednostem, sociální komunikaci a interakci v různorodých situacích, mezilidským vztahům a prosociálnímu chování. Kariérový rozvoj se vztahuje k objevování, rozhodování a plánování ve vlastním kariérovém směřování, k hodnotám a příležitostem spojeným se světem práce.

Na obou stupních jsou zohledněny individuální charakteristiky žáka a jeho zkušenosti, osobnostní a sociální vývoj, charakter třídy (skupiny) ad. Nedílnou součástí oboru je rozvíjení sebehodnocení žáka, práce s portfoliem pro zachycení osobního a kariérového pokroku a formativní zpětná vazba respektující individuální podobu učení. Ve výuce jsou využívány také dovednosti a znalosti žáka z neformálního vzdělávání. Rozvoj sociálně-emocionálních dovedností probíhá kontinuálně v každém ročníku základního vzdělávání. Vybraná témata jsou v případě potřeby připravována ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm.

Osobnostní rozvoj

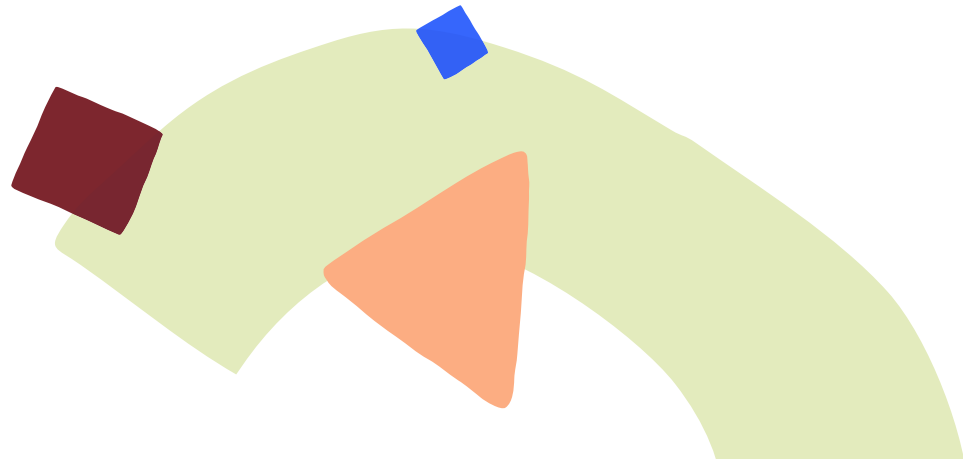
CSP-OSV-001-ZV9-001 Reflektuje svůj vztah k sobě a druhým, uplatňuje sebepoznání a zpětnou vazbu ve svém jednání.
CSP-OSV-001-ZV9-002 Uplatňuje strategie zvládání zátěže, předcházení a řešení náročných situací, včetně vyhledání pomoci.
CSP-OSV-001-ZV9-003 Stanovuje si plán osobního rozvoje, realizuje postupné kroky k dosažení stanovených cílů a vyhodnotí jejich dosažení.
CSP-OSV-001-ZV9-004 Prezentuje sám sebe v různých situacích s využitím sebehodnocení a zpětné vazby druhých.
CSP-OSV-001-ZV9-005 Reflektuje své vzdělávací potřeby a využívá efektivní strategie učení.

Sociální a etický rozvoj

CSP-OSV-002-ZV9-006 Reflektuje různé formy mezilidských vztahů, společné znaky a odlišnosti u sebe a druhých.
CSP-OSV-002-ZV9-007 Uplatňuje vhodné způsoby sociální interakce ve skupině v modelových situacích.
CSP-OSV-002-ZV9-008 Uplatňuje efektivní strategie sociální komunikace a řešení konfliktu v modelových situacích.
CSP-OSV-002-ZV9-009 Respektuje pravidla etického chování a uplatňováním prosociálního chování přispívá k utváření vzájemně podporujících vztahů s druhými.
CSP-OSV-002-ZV9-010 Reflektuje své emoce a emoční prožívání druhých a využívá seberegulaci v interakci s druhými.

Kariérní rozvoj

CSP-OSV-003-ZV9-011 Reflektuje význam práce a aktivního zapojení do světa práce pro sebe, komunitu, společnost a přírodu.
CSP-OSV-003-ZV9-012 Využívá pro svůj kariérový rozvoj různé informační zdroje, vztahy a sítě ve fyzickém a digitálním prostředí.
CSP-OSV-003-ZV9-013 Rozpoznává relevantní vzdělávací a pracovní příležitosti pro své kariérové plánování.
CSP-OSV-003-ZV9-014 Reflektuje význam udržování rovnováhy mezi pracovním a osobním životem, různými rolemi v životě.
CSP-OSV-003-ZV9-015 Tvoří osobní kariérové portfolio, které využívá v modelových situacích zájmu o vzdělávací a pracovní příležitosti.

Polytechnická výchova a praktické činnosti

Vzdělávací oblast Člověk, jeho osobnost a svět práce

Vzdělávací oblast Člověk, jeho osobnost a svět práce v základním vzdělávání systematicky rozvíjí sociálně-emocionální dovednosti žáka a dovednosti pro řízení vlastní kariéry. Podporuje žáka v sebepoznání, v plánování a reflektování vlastního rozvoje, posilování vlastní odolnosti a zvládání náročných situací, rozvíjení dobrých vztahů s druhými. Významným cílem je postupná příprava žáka na celoživotní kariérový rozvoj, na další vzdělávací cestu a na svět práce. Vzdělávací oblast pomáhá porozumění dynamickému vývoji světa práce, významu celoživotního vzdělávání, podporuje úspěšný přechod mezi vzděláváním a prací, zvládání životních a kariérových změn. Přispívá také k získání zkušenosti s praktickými činnostmi a k rozvoji zručnosti žáka.

Vzdělávací obsah je členěn do vzdělávacích oborů Osobnostní a sociální výchova a Polytechnická výchova a praktické činnosti. Vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Osobnostní a sociální výchova rozvíjí pozitivní sebepojetí žáka, odolnost vůči stresu, sebepoznání a sebeorganizaci. Věnuje se rozvoji pozitivního vnímání druhých lidí, komunikaci a zvládání konfliktů, prosociálního a etického chování. Zaměřuje se na kariérový rozvoj, využívání příležitostí v oblasti vzdělávání a práce, rovnováhu mezi volným časem a prací. Podporuje systematickou práci s osobním portfoliem. Žák si utváří pozitivní postoje k sobě, k druhým lidem, k vlastnímu rozvoji, učení i dalšímu vzdělávání a světu práce.

Vzdělávací obor Polytechnická výchova a praktické činnosti přispívá k rozvoji žáka v oblasti zručnosti, tvořivosti a získání základních uživatelských dovedností v různých oborech lidské činnosti. Prostřednictvím integrace souvisejících vědeckých disciplín (STEM) podporuje žáka v aktivním a přínosném využívání techniky v životě. Praktické činnosti jsou příležitostí také pro osobní rozvoj žáka.

Vzdělávací obor Polytechnická výchova a praktické činnosti

Vzdělávací obor Polytechnická výchova a praktické činnosti je zaměřený na rozvoj žáka v oblasti zručnosti, tvořivosti a na získání základních uživatelských dovedností nejen v technicky zaměřených oborech lidské činnosti.

Žák v návaznosti na předchozí rozvoj postupně prohlubuje a precizuje jemnou motoriku, která je nezbytná nejen pro rozvoj zručnosti, ale i pro další učení a uplatnění jedince ve společnosti. Postupně přichází do bezprostředního kontaktu s podněty k aktivitám propojujícím nápaditost, představivost a touhu po objevování s koordinací, úsilím, prací s materiály, nástroji a pomůckami a schopností technicky myslet a tvořit. Polytechnické vzdělávání je pojímané jako vhodný prostředek pro komplexní rozvoj žáka, zahrnující více oborů techniky do jednoho integrovaného celku. Podporuje interdisciplinární přístup (STEM) ke vzdělávání a zdůrazňuje aplikaci vědeckých, přírodovědných, matematických, ale i společenských principů na technické problémy a inovace.

Polytechnické vzdělávání v kombinaci s praktickými činnostmi v základní škole je nezastupitelnou součástí všeobecného vzdělávání a cílí na výchovu technicky gramotného člověka, kompetentního k využívání techniky za účelem dalšího studia, řešení problémů doprovázejících každodenní život nebo na seberealizaci jedince v rámci volnočasových aktivit. V rámci realizace praktických činností je žák veden k osvojení základních pracovních dovedností a návyků, k organizaci a plánování práce a k používání vhodných nástrojů, nářadí, pomůcek a technologií při práci i v běžném životě. Vzdělávací obor akcentuje uplatňování tvořivosti a vlastních nápadů při praktické činnosti prostřednictvím aplikace moderních přístupů k výuce, jako je badatelsky orientovaný a problémový přístup. Obsah oboru Polytechnická výchova a praktické činnosti vychází z konkrétních životních situací, v nichž žák přichází do přímého kontaktu s lidskou činností a technikou v jejích rozmanitých podobách a širších souvislostech.

Vzdělávací obsah je na 1. i 2. stupni rozdělený na tři tematické okruhy: Práce s technickým materiálem a technická tvořivost, Péče o domácnost a zahradu, Konstrukční činnosti a automatizace. Očekávané výsledky na sebe navazují a směřují k rozvoji technické gramotnosti i osobnostních kvalit žáka.

Vzdělávací obsah je určený všem žákům. Učí se pracovat s různými materiály a osvojují si základní pracovní dovednosti a návyky. Učí se projevovat vlastní tvůrčí myšlenky, realizovat je, plánovat, organizovat a hodnotit pracovní činnost samostatně i v týmu. Ve všech tematických okruzích jsou žáci soustavně vedeni k dodržování zásad bezpečnosti a hygieny při práci.

Práce s technickým materiálem a technická tvořivost

<u>CSP-TCH-001-ZV9-001</u> Volí a tvůrčím způsobem bezpečně zpracovává technický materiál s ohledem na jeho funkčnost.
<u>CSP-TCH-001-ZV9-002</u> Posuzuje výsledný produkt i celkový proces tvorby z hlediska funkčnosti, efektivity práce, estetiky, úspory materiálu.

Péče o domácnost a zahradu

<u>CSP-TCH-002-ZV9-003</u> Zvládá základní údržbu a jednoduché opravy základního technického vybavení domácnosti v modelových situacích, porovnává možnosti vybavení domácnosti.
<u>CSP-TCH-002-ZV9-004</u> Užívá vybrané nářadí, techniku a moderní technologie při péči o zahradu nebo zeleň v interiéru za dodržení zásad hygieny a bezpečnosti práce.

Konstrukční činnosti a automatizace

<u>CSP-TCH-003-ZV9-005</u> Využívá konstrukční dovednosti v modelových situacích, sestaví a upraví přiměřeně složitou konstrukci, model či robotické zařízení za dodržování zásad hygieny a bezpečnosti práce.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání 2025 / Klíčové kompetence; Základní gramotnosti; Průřezová témata; Vzdělávací obory

Dílo vzniklo v IPs Podpora kurikulární práce škol.

Registrační číslo projektu CZ.02.02.XX/00/22_005/0004756

Dílo podléhá licenci Creative Commons CC BY SA 4.0
– Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je kolektiv autorů NPI ČR.

Licenční podmínky navštivte na adrese:

<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.cs>.

Národní pedagogický institut
České republiky
Praha, září 2025
www.npi.cz